

PROPIETATS TEXTUALS:

coherència, adequació i cohesió

1. El text i el context comunicatiu

Podem dir que un **text** és un **conjunt d'enunciats** que formen una **unitat comunicativa**. Dit d'una altra manera, un text és un conjunt d'elements lingüístics que utilitzem per aconseguir un **propòsit comunicatiu** concret: descriure algú o alguna cosa, intercanviar informació, opinar sobre una proposta, etc.

2. Les propietats del text

Els textos no són només el resultat de l'aplicació d'unes regles gramaticals, sinó també el resultat de la relació que estableix el text amb el **context comunicatiu** i amb el **significat** que vol transmetre. Aquestes característiques dels textos són les anomenades **propietats textuais**. Les propietats textuais agrupen els tres processos bàsics que hem de tenir en compte per analitzar i produir textos: l'**adequació**, la **coherència** i la **cohesió**. Diem que un text està ben format quan és adequat, coherent i està ben cohesionat.

2.1. L'adequació

L'**adequació** és la propietat que fa que un text sigui apropiat a la **situació comunicativa** en què es produeix. Per exemple:

- Segons el **grau de confiança** entre l'emissor i el receptor, utilitzarem les formes de tractament de *tu*, de *vós* o de *vostè*.
- Segons el **grau de formalitat** que requereix la situació comunicativa, farem servir un *registre formal* (especialitzat o estàndard) o bé un *registre no formal* (col·loquial o vulgar).
- Segons el **grau d'implicació personal**, produïrem un *text subjectiu* (si hi manifestem les nostres creences o valoracions) o bé un *text objectiu* (si evitem de manifestar-hi el nostre punt de vista).
- Segons la **intenció comunicativa**, elaborarem un tipus de text o un altre. Així, si la nostra intenció és ensenyar a fer funcionar un aparell, produïrem un *text instructiu*; en canvi, si el que volem és enumerar les característiques d'un aparell, produïrem un *text descriptiu*.

Activitat 1. **Observa les il·lustracions.** Com explicarà al protagonista què li ocorre en cada cas de manera adequada?

A. _____

B. _____

2.2. La coherència

La **coherència** és la propietat que construeix **el significat del text**; és a dir, quin tema desenvolupa i com ho fa. Així, els elements bàsics de la coherència són els següents:

- El **tema del text**: allò de què volem que tracti el text.
- La **selecció de la informació**: tot allò que, finalment, decidim transmetre entre tota la informació que podríem donar sobre el tema.
 - Tema: és el subjecte a l'entorn del qual s'estructura el text.
 - Idees principals: són les idees més importants que es desenvolupen dins el text.
 - Idees secundàries: són altres motius que recull el text, però que tenen un caràcter addicional.

Activitat 2. **Explica quins són el tema i les idees secundàries d'aquest text.**

Les tres cabretes independents

Hi havia una vegada tres cabretes que com a grau de parentiu tenien el de germanes i que vivien en un paratge de muntanya paradisiac. De cognom es deien Rogallosa i formaven una família molt unida. Els mesos d'hivern els passaven en una vall verda i exuberant, menjant herba i/o dedicades a diverses activitats lúdiques típicament cabrunes. Quan arribava l'estiu, es traslladaven muntanya amunt, on les pastures eren més tendres. D'aquesta manera evitaven, de passada, la sobreexplotació de la vall i mantenien al mínim el nivell d'impacte ecològic.

JAMES FINN

Tema: _____

Idees secundàries: _____

- **L'estructuració del tema:** com organitzem les informacions seleccionades d'acord amb la intenció comunicativa; és a dir, el tipus de text i el gènere textual que caldrà que utilitzem.

- **El desenvolupament del tema:** com distribuïm la informació compartida i la informació nova de manera lògica (la informació nova parteix de la ja coneguda).

La **progressió temàtica** és la manera com s'articula i es dosifica la informació coneguda tant per l'emissor com pel receptor. Aquesta informació coneguda s'anomena tema, i la informació nova que fa avançar la comunicació s'anomena rema. Hi ha 3 tipus de progressió temàtica:

- a) **Progressió lineal:** una mateix tema es troba en diverses oracions o paràgrafs i en cadascun s'afegeixen remes diferents.
- b) **Progressió de tema constant:** la informació avança en cadena perquè el rema d'una oració és el tema de l'oració o paràgraf següent, i així successivament.
- c) **Progressió de temes derivats:** el punt de partida és un tema inicial o hipertema a partir del qual sorgeixen els temes i, de cada tema, s'aporta informació nova en forma de rema.

Activitat 3. Digues quin és el tema d'aquest text i quina progressió temàtica presenta.

Flaire de laca

En Jordi vivia en un pis de vuitanta metres quadrats al carrer Sant Llàtzer, entre el carrer Nou i la plaça Triangular. Els seus amics, quan el visitaven, coincidien a dir que feia "flaire de laca", l'olor que s'enfilava des de la Perruqueria Carmina, situada a la planta baixa de l'edifici. Però no devia ser només de laca, sinó també de xampú, tint, fixador, concentrat vitamínic i la resta de productes que la seva mare abocava damunt el cap de les clientes.

VICENÇ PAGÈS JORDÀ

Tema: _____

Tipus de progressió temàtica: _____

2.3. La cohesió

La **cohesió** és la propietat textual que marca les relacions entre les paraules, les oracions i els paràgrafs d'un text per tal que el discurs quedi ben articulat. Els textos contenen objectes o realitats als quals s'ha d'al·ludir contínuament: són els referents. Els mecanismes de referència permeten recuperar els referents amb la finalitat d'evitar-ne l'excessiva repetició dins d'un text.

La **connexió** és un mecanisme de cohesió que informa del lligam que hi ha entre les dues unitats relacionades i ordena la informació del text. Dos sintagmes, dues oracions o dos

paràgrafs es poden relaciona per mitjà d'un connector. Els **connectors** són paraules que **connecten idees** dins un text i **ajuden a estructurar, a ordenar** i a fer de manera més clara la funció del missatge. Els connectors textuais estableixen relacions de significat entre dos sintagmes, oracions o paràgrafs.

Connectors per estructurar les idees

Per indicar causa

perquè (+ v. indicatiu) / ja que / vist que / com que
atès que / a causa de / gràcies a / per culpa de...

Per indicar condició

Si / en cas de / a condició de / posat que

Per indicar finalitat

perquè (+ v. subjuntiu) / a fi de / per tal que / amb l'objectiu de
amb la finalitat de...

Per indicar concessió

encara que / malgrat que / tot i que / per bé que

Per indicar conseqüència

en conseqüència / consegüentment / per tant / de manera que / per això

Per indicar oposició (adversatives)

però

en canvi / al contrari / tanmateix / ara bé
No obstant això.../ Malgrat això...

Activitat 4. Localitza els quatre connectors que conté aquest text. Després, digues de quin tipus són.

En l'estudi dels éssers vius, definim una espècie com aquell conjunt d'individus que poden encreuar-se i produir descendència fèrtil. Per tant, un cavall i un hipopòtam no són de la mateixa espècie. Tanmateix, un cavall i un ase sí que poden tenir descendència: el mul eguí (híbrid de cavall i somera) o el mul somerí (híbrid d'euga i ase). Però els híbrids, que són el resultat de l'encreuament d'individus d'espècies distintes, no són fèrtils. Així doncs, podem concloure que el cavall i l'ase no són de la mateixa espècie.

1.1. Els textos periodístics

1.1.1. Els textos periodístics informatius

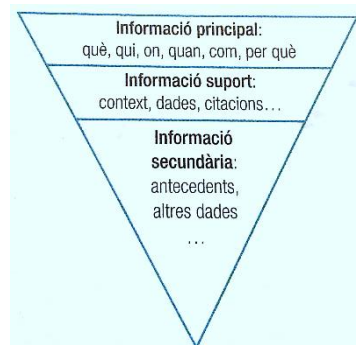
Característiques i estructura dels textos periodístics informatius

Els textos periodístics informatius són els textos que produeixen els mitjans de comunicació per informar sobre **temes actuals** i d'interès general. Els seus trets principals són:

- a) **L'objectivitat:** l'autor relata un fet de manera veraç sense valorar-ne ni opinar-ne res.
- b) **La claredat i l'ordre:** la informació es distribueix de manera precisa i senzilla.
- c) **El to formal:** s'utilitza el registre estàndard.

La notícia

Una notícia és el relat **precís, breu, veraç** i objectiu d'un esdeveniment d'actualitat que suscita l'interès general. Una notícia sempre ha de respondre sis qüestions bàsiques sobre el fet del qual informa: **què, qui, on, com, quan i per què**. En les notícies, la informació es presenta seguint l'estructura de **piràmide invertida**, de més a menys important.

El reportatge

El reportatge proporciona una **informació ampliada** d'un tema general que **no sempre està d'actualitat**. En fa una **anàlisi més profunda i detallada**, ja que l'objectiu principal és parlar-ne amb **detall**. En els reportatges, la informació no ha de seguir necessàriament l'estructura de la piràmide invertida i s'hi combinen **diverses tipologies textuais**: entrevistes, descripcions, crítiques, etc.

Activitats

1. Relaciona els elements de l'estructura dels textos periodístics i informatius amb la seva definició.

Titular •	• Conté informacions bàsiques i introdueix el text.
Entrada •	• Sintetitza la informació i s'escriu en lletra destacada.
Cos •	• Inclou tota la informació que ha recollit el periodista.
Altres elements •	• Complementes del titular, imatge i peu de foto, etc.

2. Copia només les característiques que són pròpies dels textos periodístics informatius:

originalitat – subjectivitat – veracitat – objectivitat – precisió – creativitat

3. Llegeix aquests titulars. Copia només el més adequat com a titular informatiu. Explica per què has triat aquest i no els altres.

- a) *Lliure per decidir, lliures per avançar.*
- b) *Psicòlegs de tot el món afirmen que la llibertat de decisió afavoreix la maduresa entre els adolescents.*
- c) *Lliures per decidir, lliures per prendre decisions, encara que de vegades no siguin encertades.*

4. Llegeix el text següent i copia'l. Marca de color verd el titular; de color vermell, l'entrada; i de color blau el cos.

La civilització perduda de Joan Miquel Oliver

El músic mallorquí estrena *Atlantis*, el seu segon disc en solitari després de la dissolució d'Antonia Font

Dos anys després d'haver emprès el vol sobre el seu *Pegasus* (Sony Music, 2015), Joan Miquel Oliver viatja fins a les runes de la civilització perduda d'*Atlantis* per afegir un altre capítol poètic a la seva incansable creació. El seu segon disc en solitari després de la dissolució d'Antònia Font -on era el guitarrista, compositor i lletrista. Eixampla el ventall sonor amb 12 noves cançons sorgides del fons marí.

5. Subratlla, en el text que has copiat a l'exercici anterior, tots els substantius que hi hagi.

6. Escriu un titular i una entrada per a aquesta notícia (no cal copiar-la).

El Museu Ulster Folk and Transport ha adquirit una col·lecció de més de set mil objectes del transatlàntic més famós del món, construït a les drassanes de Harland & Wolff, a Belfast. Els objectes adquirits revelen molts detalls sobre l'entorn marítim i industrial de l'època victoriana, del patrimoni cultural industrial d'Irlanda del Nord. Han estat recopilats pel vicepresident de la Societat Històrica del Titanic, i formaran part d'una exposició que obrirà al públic el 31 de maig i que commemorarà el centenari de l'avarament del vaixell.

Sàpiens, juny de 2011

Titular: _____

Entrada:

1.1. Els textos periodístics

1.1.2. Els textos periodístics d'opinió

Les característiques dels articles d'opinió

A més de transmetre informació, que n'és la funció principal, els mitjans de comunicació creen opinió sobre fets de l'actualitat a través dels textos periodístics d'opinió. Els articles d'opinió analitzen temes actuals i d'interès general des del punt de vista subjectiu de l'autor.

Característiques:

- **Tema:** hi ha un idea central al voltant de la qual gira el text.
- **Tesi:** l'autor enuncia una opinió sobre el tema que tracta.
 - La tesi pot ser explícita, si s'especifica clarament en el text, o implícita, si és deduïble a partir de la lectura.
- **Arguments:** l'autor aporta raons per defensar la tesi que enuncia.
- **Antítesi:** és el punt de vista contrari al que defensa l'autor en el text.
- **Contraarguments:** són els arguments que s'oposen a la tesi que defensa el text.

L'editorial, la carta al director, la columna i la crítica

L'**editorial** recull el punt de vista col·lectiu d'una publicació (l'opinió col·lectiva d'un mitjà de comunicació) sobre un tema rellevant d'actualitat i, per això, no porta cap signatura explícita.

La **carta al director** és un text argumentatiu en què un lector expressa opinió, denúncia o agraïment per una informació publicada pel mitjà de comunicació.

La **columna** és un article d'opinió redactat periòdicament per un col·laborador de la publicació que hi exposa el seu punt de vista sobre un fet d'actualitat.

La **crítica** és un text d'opinió que ofereix una valoració argumentada sobre un esdeveniment cultural o artístic. Sempre l'escriu un especialista en la matèria, anomenat crític.

Activitats

1. Llegeix aquest article d'opinió (no cal copiar-lo) i respon les preguntes que hi ha a continuació.

El llibre electrònic substituirà el llibre de paper?

Segur que passar pàgines palpant en comptes de clicant serà sempre un plaer incomparable, però la revolució tecnològica que vivim no té aturada i el sector del llibre, com molts altres sectors econòmics, haurà d'acabar adaptant-s'hi si vol sobreviure. [...] Conec un munt de lectors que, quan han provat el llibre electrònic, ja han deixat definitivament enrere els llibres de paper. Ara bé, perquè tot això avanci amb normalitat, cal aturar definitivament la pirateria de continguts. Aquí sí que cal una acció contundent.

Miquel Riera, *Presència*

- a) La tesi és implícita o explícita?
- b) Quina és la tesi?
- c) Digueu dos arguments.
- d) Digueu dos contraarguments.

2. Identifica si aquest text és un editorial o una carta al director i explica per què.

Un solució definitiva per a la Model

Un segle llarg després de la seva inauguració, la presó Model de Barcelona acabarà el seu cicle vital aquest mateix anys. [...]

El 2009 es va preguntar als veïns de l'entorn què volien que passés amb la Model quan fos buidada. Evidentment, les opcions més triades tenen a veure amb els equipaments per al barri: escoles, instituts, centres de dia, ambulatoris, etcètera. El futur de la Model és una qüestió que s'ha de meditar molt bé. Hi ha un corrent que aposta per mantenir, si més no, una part de l'edifici. Però el cert és que aquesta instal·lació, tot i que centenària, no aporta res al món arquitectònic. [...] La qual cosa no vol dir que no se'n pugui conservar algun fragment perquè serveixi de recordatori, especialment del moment que es va convertir en un edifici al servei de la repressió franquista. La memòria i els bons serveis als veïns són dos conceptes que no han de ser contradictoris.

El Punt Avui

3. Escriu una carta al director opinant sobre aquest tema:

L'ordinador sol no educa

Les tecnologies faciliten l'aprenentatge, però no el garanteixen. S'han d'adequar a les necessitats pedagògiques. La beneiteria tecnològica pot ser tan nociva com no tenir-ne; l'abús pot induir a distracció i dispersió. Per això és important que, a més d'incorporar-hi ordinadors, tauletes i altres eines, existeixi una planificació de les seves aplicacions i -fonamental- la preparació dels docents.

El País, 16 de setembre de 2015

1.2. Els textos publicitaris

Les característiques dels textos publicitaris

Els textos publicitaris informen i inciten el públic per convèncer-lo que uns productes, serveis o comportaments són més idonis que d'altres.

En un anunci publicitari, l'emissor i el receptor són clarament identificables. D'una banda, l'emissor sol ser una empresa privada o un organisme públic. De l'altra, el receptor sol ser qualsevol ciutadà que veu o sent l'anunci. Les firmes comercials encaren les campanyes publicitàries a un públic objectiu: uns destinataris concrets definits segons l'edat, el gènere, el poder adquisitiu, el lloc de residència, etc.

Les finalitats dels textos publicitaris

- Finalitat comercial:** indueix els receptors a comprar un producte determinat.
- Finalitat informativa:** presenta les característiques d'un producte o servei.
- Finalitat conscienciadora:** fa que s'adoptin actituds cíviques i responsables.

Els efectes AIDA

Tot missatge publicitari pretén aconseguir els anomenats efectes AIDA:

- A:** captar l'Atenció del receptor a través d'una primera presa de contacte.
- I:** despertar l'Interès pel producte amb el testimoni d'altres clients.
- D:** crear el Desig de tenir-lo pel fet de veure'l funcionar, comporvar-ne l'eficàcia, etc.
- A:** conduir a l'Acció de compra o a l'adopció d'una actitud responsable.

L'anunci publicitari

L'anunci és un text publicitari que pretén incitar el públic a adquirir un producte o a utilitzar uns serveis. Els elements principals que integren un anunci són els següents:

- Eslògan:** frase breu, expressiva i fàcil de recordar.
- Text:** fragment que acompanya l'anunci. Proporciona la informació justa, sense excedir-se, i utilitza un llenguatge clar i senzill.
- Logotip:** imatge que representa la marca o la institució emissora de l'anunci; sol ocupar-hi un lloc preferent.

Segons el suport de l'anunci, s'hi poden detectar altres elements, com ara la imatge, el so, la música, etc.

Un anunci pot arribar-nos per mitjà de tres **canals** diferents:

- Estàtic:** interrelaciona un text i una imatge fixa que resulten atractius per al receptor. Es pot veure en la publicitat en premsa o Internet, en les tanques publicitàries, etc.
- Radiofònic:** fa servir els recursos sonors propis de la ràdio: locució, música, efectes sonors, etc. Acostumen a ser anuncis més persuasius perquè no disposen de suport visual i s'han de basar més en l'argumentació. S'anomenen *falques*.
- Audiovisual:** parteix d'una escenificació pròpia del cinema o de la televisió i utilitza tots els recursos audiovisuals: imatge, so, música, efectes especials, etc.

1. Observa aquests anuncis i completa el quadre següent amb la informació de cada anunci.

	A	B	C
			
emissor			
finalitat			

2. Sobre els anuncis de l'activitat anterior:

- Quin de tots tres creus que aconseguirà més els efectes AIDA?
- Quin de tots tres et conduiria a l'acció?

3. Observa aquest fotograma d'un anunci televisiu i respon:

- Quin tipus de missatge publicitari és?
- Si es tracta d'un fotograma, quin és el canal pel qual es transmet l'anunci?

4. Fixa't en els següents cartells.

- A través de quin canal es difonen?
- Quines són les característiques d'aquest canal?

1.1. Els textos acadèmics

Les característiques dels textos acadèmics

Els textos acadèmics es produeixen en l'àmbit **educatiu i científic** i comuniquen un ensenyament des d'un punt de vista **objectiu**. La majoria de textos acadèmics presenten una tipologia expositiva, perquè estan destinats a explicar i fer comprendre conceptes. A més, ofereixen un alt grau de formalitat, objectivitat i universalitat.

Els textos acadèmics fan servir una sèrie de recursos, tant orals com escrits, per aconseguir l'objectivitat amb la seva explicació. Alguns d'aquests recursos són els següents:

- **Present:** s'utilitza aquest temps verbal amb valor atemporal.
- **Modalitat enunciativa** (són afirmacions i no preguntes, exclamacions o ordres): l'ús abundant d'aquesta modalitat fa que el text sigui més objectiu.
- **Absència de marques d'emissor** (no s'ha de notar qui escriu): ús de la tercera persona, de construccions impersonals, del nosaltres inclusiu, del plural de modèstia, de la veu passiva, etc.
- **Facilitat de la comprensió:** s'empren recursos perquè resulti més senzill comprendre la informació, com ara aposicions, reformulacions, aclariments, etc.

Malgrat que la majoria de textos acadèmics presenten una tipologia expositiva, també inclouen, de manera secundària, altres tipologies com l'argumentativa, la instructiva i la descriptiva.

Estructura i tipus de textos acadèmics

Els textos acadèmics s'estructuren al voltant del tema principal i del seu desenvolupament. Han de seguir la següent estructura:

1. **Introducció:** s'hi ofereixen els objectius del text, l'emmarcament i la presentació del tema, i un avançament dels aspectes més rellevants que s'hi tractaran.
2. **Desenvolupament:** s'hi inclou la informació ordenada segons el tema del text, de manera jeràrquica, cronològica, exemplificadora, etc.
3. **Conclusió:** s'hi sintetitzen els aspectes més rellevants del tema de què tracta el text en forma de resum.

Segons la **finalitat**, hi ha dos tipus de textos acadèmics:

- a) **De síntesi:** els que condensen la informació d'altres de més extensos (guió, resum, esquema i examen).
- b) **D'aprofundiment:** els que requereixen un treball previ d'estudi o recerca d'informació i presenten una estructura tancada (informe, monografia i exposició oral).

Activitats

1. Reescriu els enunciats següents i adapta'ls per tal que siguin textos acadèmics.

- a) En la meva opinió, el cian hauria de ser un color primari.
- b) Oi que el símbol del sodi és Na?
- c) Els dialectes del català m'encanten perquè són molt variats.

2. Llegeix aquest text i respon les preguntes que hi ha a continuació.

En aquest treball es pot dir que he descobert, tot i que no s'usi gaire, la medicina natural. Crec que és molt útil per a molts trastorns o malalties encara que no sigui tan eficient com la medicina tradicional. Però potser per aquest motiu, té menys efectes secundaris i aquest és un avantatge que s'hauria de valorar. Trobo que són uns tractaments molt útils per a trastorns o patologies lleus.

LAURA YEPES: "L'ortiga: una planta amb dues cares", dins *botanical-online.com*

- a) A quina part de l'estructura del text pertany? Com ho saps?
- b) Sobre quin tema l'autora ha hagut de buscar informació bibliogràfica a l'hora de començar el treball?
- c) Quin perfil professional haurien de tenir les persones entrevistades per elaborar aquest treball?

S SONORA I S SORDA

So	S sonora	S sorda
		
Exemples	<i>casa, posar, Rosa, onze, zona</i>	<i>sol, pressa, centre, caça</i>
Grafies	S Z	S SS C Ç
Cordes vocals	Vibren	No vibren

El so de la S sonora [z] és el que es troba a paraules com *casa* o *fortalesa*. Si produïm aquest so i posem la mà a la gola podrem notar la vibració de les cordes vocals. Es pot representar amb les grafies <s> i <z>.

El so de S sorda [s] és el que es troba a paraules com *sec*, *pressa*, *centre* o *caça*. Si produïm aquest so i posem la mà a la gola no notarem res perquè les cordes vocals no vibren. Es pot representar amb les grafies <s>, <ss>, <c>, i <ç> (+ <ps>, <sc>).

1. Escolteu les següents paraules i marqueu si hi ha el so de la essa sorda o de la essa sonora.

- 1) sorda sonora
- 2) sorda sonora
- 3) sorda sonora
- 4) sorda sonora
- 5) sorda sonora
- 6) sorda sonora
- 7) sorda sonora
- 8) sorda sonora
- 9) sorda sonora
- 10) sorda sonora

2. Penseu 3 paraules amb la essa sorda i 3 més amb la essa sonora.

Paraules amb la essa sorda: _____

Paraules amb la essa sonora: _____

3. Per parelles o grups de tres, digueu en veu alta les paraules que heu escrit. Els altres membres del grup han de dir si era sorda o sonora. Tingueu en compte de no dir-les per ordre.

S SONORA

Principi de mot	vocal + s + vocal	consonant + z	Final de mot
Z	S	Z	∅
<i>zoo</i> <i>ziga-zaga</i> <i>zona</i> <i>zero</i>	<i>casa</i> <i>residu</i> <i>cosí</i> <i>desig</i>	<i>alzina</i> <i>bronze</i> <i>esmorzar</i> <i>onze</i>	
<u>Excepcions (cultismes i manlleus):</u> <i>amazona</i> <i>ozó</i> <i>nazisme</i> <i>esquizofrènia</i>		<u>Excepcions: derivats i compostos de DINS, FONTS, TRANS:</u> <i>endinsar</i> <i>enfonsar</i> <i>transatlàntic</i>	

S SORDA

Principi de mot		vocal + + vocal			Final de mot	
S	C	SS	C	Ç	S	Ç
<i>sabata</i>	<i>cel</i>	<i>passar</i>	<i>ocell</i>	<i>peça</i>	<i>arròs</i>	<i>braç</i>
<i>sonar</i>	<i>celebrar</i>	<i>possessió</i>	<i>operació</i>	<i>amenança</i>	<i>pes</i>	<i>dolç</i>
<i>sorra</i>	<i>cinema</i>	<i>professió</i>	<i>preparació</i>	<i>concordança</i>	<i>temps</i>	<i>romanç</i>
<i>sèrum</i>	<i>ciment</i>	<i>tassa</i>	<i>places</i>	<i>plaça</i>	<i>flautes</i>	<i>març</i>

Només la consulta del diccionari pot resoldre tots els dubtes davant l'escriptura de *s/ss* o de *c/ç*.
(*Ortografia catalana*, Institut d'Estudis Catalans, 2017)

Tot i això, sí que podem trobar algunes regularitats que ens serveixin de regla (tot i que de ben segur que hi ha paraules que no s'hi ajusten i per tant no queda més remei que consultar-les al diccionari i intentar recordar-les):

c/ç
Quan en una família de paraules apareix la <t>: <i>violent-violència, fort-força</i> .

C		
En les terminacions -ci, -cia, -cie precedides de vocal tònica: <i>negoci, brutícia, superfície</i> .	En les terminacions -nci, -ncia precedides de vocal tònica: <i>silenci, circumstància</i> .	En mots femenins acabats en -cció, -pció, -unció : <i>perfecció, descripció, defunció</i> .

Ç				
A final de mot només quan la lletra anterior és una vocal, <l>, <n> o <r> : <i>braç, dolç, romanç, març</i> .	Quan vagi després de consonant, serà només després de <l>, <n>, <p>, <r> : <i>alçada, cançó, capçal, força</i> .	Amb les terminacions -ança, -ença (de noms derivats de verbs): <i>concordança, aparença</i> . (Però, en canvi: <i>dansa, defensa, pansa</i> .)	A final de mot en els adjectius invariables (i adverbis derivats): <i>audaç, feliç (audaçment, feliçment)</i> .	A final de mot només si la paraula és aguda (això no vol dir que totes les agudes vagin amb <ç>: <i>arròs</i>).

SS			
En mots d'origen àrab : <i>alcàsser, assutzena, drassana, massapà, (<s>) sínia</i> .	En mots femenins amb el sufix -essa : <i>abadessa, vampiressa</i> .	En els sufixos -assa, -issa, -ussa, -dissa : <i>paperassa, hortalissa, gentussa, escridassar, trencadissa</i> .	En els prefixos a-, dis-, re- : <i>assaborir, dissimular, ressaltar</i> .

SC

S'escriu *sc* davant *e/i* en **cultismes** com: *ascensor, disciplina, piscina, suscitar...*

Especialment en els cultismes amb les terminacions:

- **endir/indir** (verbs): *ascendir, descendir, prescindir...*
- **ent/ència** (adjectius i noms): *conscient, adolescència...*

PS

S'escriu *ps* en alguns cultismes d'origen **grec**: *psoriasi, psicologia...*

EXERCICIS [s] / [z]

1. Classifiqueu les paraules següents segons si contenen una S sorda o un S sonora

sabata	feliç	Andalusia	cistell	arròs
ocell	endinsar	matalàs	sucre	alcaldessa
homosexual	dansa	zodiàc	vacances	camisa
lluçanès	amazona	altíssim	cel	onze

S sorda	S sonora

2. Sense mirar, responeu:

- Amb quines lletres es pot escriure la S sorda?
- Amb quines lletres es pot escriure la S sonora?

3. Doneu 3 exemples de paraules que tenen la S sorda.

4. Doneu 3 exemples de paraules que tenen la S sonora.

5. Doneu 2 exemples de cada:

- Paraules escrites amb <s> i que sigui sorda:
- Paraules escrites amb <s> i que sigui sonora:
- Paraules escrites amb <z>:
- Paraules escrites amb <ss>:
- Paraules escrites amb <c>:
- Paraules escrites amb <ç>:

7. Completeu el text següent amb la informació que hi manca.

Per representar el so de la S sonora podem utilitzar les grafies (lletres) ____ i _____. Amb aquest so, a principi de mot només pot anar la _____. Entre vocals trobem ____ en la majoria de casos, però també hi pot haver la ____ per a manlleus o cultismes. Quan el so de S sonora està abans d'una consonant escriurem [quan?] _____ una s, i reservarem la z per a [quins casos?] _____. En canvi, quan està a després de consonant, escriurem s en els derivats de 3 mots, que són _____, _____, i _____; i tota la resta de paraules aniran amb _____. A final de mot _____.

9. A totes les paraules següents els falta el so de S sonora, completeu-les amb la lletra que correspongui.

oca__ió	maga__ín	__eus	E__equiel	ben__ina
Jo__ep	esqui__ofrènia	i__lam	gri__enc	Nova__elandia
aran__el	sen__ill	on__e	hipòte__i	col__e
Ga__a	endin__ament	__ona	sen__ille__a	burge__ia
__ombi	mimo__a	pin__ell	Andalu__ia	tran__acció
de__dir	abi__me	U__bekistan	pu__le	kamika__e

12. Per al so de S sorda, digueu si les frases següents són certes o falses.

Es pot escriure S entre vocals	cert	fals
Es pot escriure Ç a principi de mot	cert	fals
Es pot escriure C abans de consonant	cert	fals
Es pot escriure C a principi de mot	cert	fals
Es pot escriure SS a principi de mot	cert	fals
Es pot escriure SS després de consonant	cert	fals
Es pot escriure S a principi de mot	cert	fals
Es pot escriure S després de consonant	cert	fals
Es pot escriure SS a final de mot	cert	fals
Es pot escriure Ç després de consonant	cert	fals
Es pot escriure SS entre vocals	cert	fals
Es pot escriure S a final de mot	cert	fals
Es pot escriure S abans de consonant	cert	fals
Es pot escriure SS abans de consonant	cert	fals
Es pot escriure C entre vocals	cert	fals
Es pot escriure C després de consonant	cert	fals
Es pot escriure Ç abans de consonant	cert	fals
Es pot escriure Ç entre vocals	cert	fals
Es pot escriure Ç a final de mot	cert	fals
Es pot escriure C a final de mot	cert	fals

13. Completeu les paraules següents amb la grafia que correspongui. També hi pot haver mots amb <ps> i <sc>.

mar__	ten__ió	tor__ar
a__a__í	e__pol__ar	bra__et
can__ó	hortali__a	efica__
for__em	amoró__	a__en__or
mancant__a	pu__a	comer__iant
compa__ió	gentu__a	e__quena
alcà__er	profe__or	xori__o
a__o__iar	plebi__it	roman__
__onar	cada__cú	auda__
adole__ent	a__egurar	grà__ie__
can__ó	__irera	carni__er
tor__ar	e__cur__ó	__iquiatre
cal__otets	de__agnar	a__eguran__a
al__ada	dol__	di__tància
mol__a	re__eguir	e__cur__ar
semblan__a	esfor__ar	temen__a
temp__	fluore__ència	can__ament
__igró	gla__	velo__ment
a__pecte	duque__a	de__crip__ió
di__cu__ió	for__a	de__cal__
po__e__ió	cuir__a	e__crida__ar
for__a	coneixen__a	arrò__
con__ièn__ia	dra__ana	jutge__a
en__à	fero__ment	par__ial
__abata	di__imular	op__ió
for__ut	po__e__ió	corrup__ió
__eudònim	mo__àrab	__oriasi
pre__indir	perfec__ió	bra__
per__ona	pla__a	re__ò
__el	fa__inar	prem__a
metge__a	tena__	preco__ment
eferve__ent	defun__ió	a__egurar

(2.1.) Activitats esses

Exercici 1. Ompliu els buits amb la grafia que calgui (s, c, ss, ç, sc).

1. Havien perdut l'esperan__a.
2. Escriu les lletres a la pi__arra.
3. Quantes lletres té l'abe__edari català?
4. La pi__ina és buida.
5. L'espasa era d'a__er.
6. Es van estirar a terra per descan__ar.
7. Per què no ve__a l'aigua del mar?
8. El ca__ador va fer un salt en veure la llebre.
9. Els actors ja han sortit a e__ena.
10. No li podien treure la punxa amb la pin__a.
11. Va caure de la bi__icleta.
12. Només es va menjar un tro__ de carn.
13. Els o__os se li van plantar al davant.
14. El noi no volia que ane__in al seu co__tat.
15. Es va descal__ar.

Exercici 2. Ompliu els buits amb la grafia que calgui (s o z).

1. Els soldats eren a les ca__ernes.
2. Els xine__os saben criar els cucs de seda.
3. La mare va agafar les ti__ores de co__ir.
4. L'entu__iasme era compartit per molts.
5. L'anàli__i ha resultat negativa.
6. Hem vi__itat els ma__os de la comarca.
7. L'any té dotze me__os.
8. S'ha fet mal al col__e.
9. S'han ca__at fa una setmana.
10. La triste__a envaïa aquella ca__a.
11. Vam esperar la deci__ió del jurat.
12. Una rata ro__egava una corda.
13. No oblideu la inclu__ió d'aquell apartat.
14. Li has de donar la do__i justa del xarop.

Exercici 3. Ompliu els buits amb la grafia que calgui (s, z, ç, ss, c).

1. Hem anat a buscar fò__ils.
2. El vaixell va __alpar amb una hora de retard.
3. Has de posar unes gotes d'oli a les fronti__es.
4. Alguns conductors no respecten els pa__os __ebra.
5. Vàrem esmor__ar a les deu del matí.
6. Arribarem al __im de la muntanya.
7. Ens han rebut el baró i la barone__a.
8. Els pin__ells van quedar secs.
9. Patia d'obe__itat.
10. Han pa__at ja tres me__os i no en sabem res.
11. És la __inquena edi__ió del dic__ionari.

12. Tenia molta tra___a amb les mans.
13. Us ho repetiré per enè___ima vegada.
14. Els duaners van fer una vaga de ___el.
15. La ra___a d'aquells go___os era desconeguda.

Exercici 4. Completeu amb la grafia del so essa que convingui.

a___ecar, adre___a, agre___ió, balan___es, carí___ia, bre___ol, destro___ar, difí___il, esta___ió, discu___ió, lli___ó, pin___es, di___olució, velo___itat, a___eguran___es, france___a, carno___a, fronti___a, magat___em, embu___ar, aniver___ari, ___endrer, cerve___a, ge___amí, per___iana, con___ell, ingre___ar, metge___a, sen___ible, palla___o, pòli___a, ___ero, ___incer, ___ofre, ___oologia, concur___os, pré___ec, regalè___ia, trave___ar, de___ert, oa___i, esbo___os, atro___, fal___os, escur___ar,

barnú___, pu___a, nan___a, peda___, guit___a, anàli___i, anestè___ia, ma___ís, fu___ió, ro___, cabà___, llu___, e___tranger, refu___ar, horit___ó, verní___, convale___ent, ven___ut, xerè___, llapi___, ja___, adhe___ió, impre___ionar, peda___, po___e___iu, ___ebra, reguit___ell, un___a, esbot___ar, re___er, brutí___ia, martirit___ar, matí___, lucide___a, embran___ida, pa___adís, pen___ament, aten___ió, avantatjo___a, a___emblea, a___umpte, ___anefa, escolarit___ació, de___idit, pre___ident, immer___ió, balan___, sen___a___ió.

Exercici 5. Completa amb s, z, ss, c, ç.

anàli___i, di___et, esquin___, dimi___ió, col___e, col·li___ió, barnú___, ___istell, altí___im, comer___, Rú___ia, gelo___ia, le___ió, opera___ió, mosta___a, medu___a, mu___a, esmor___ar, pin___ell, tret___e.

Exercici 6. Completa aquests mots amb s, ss, ç.

explo___ió, metge___a, na___al, obe___itat, hipòte___i, pu___a, ___entè___im, di___oldre, ga___o___a, cohe___ió, tra___ar, cami___a, epi___odi, a___enyalar, magnè___ia, ___ofre, oa___i, regalè___ia, comi___ari, to___ut, ta___a, di___abte, estru___

Exercici 7. Escriu un derivat d'aquests verbs amb els sufixos -ança o -ença.

témer _____
 confiar _____
 enyorar _____
 esgarrifar _____
 assegurar _____
 lloar _____
 matar _____
 venjar _____
 esperar _____

Exercici 8. Completa amb s o ss.

timide___a, feble___a, carí___ima, dona___a, enraonadi___a, triste___a, palli___a, barca___a, embriague___a, lleugere___a, comte___a, estupide___a, marque___a, jutge___a.

Exercici 9. Completa.

can___ó, o___ell, llen___ol, ___irera, bi___icleta, ca___ador, pla___a, dre___era,
balan___a, en___iam, Mer___è, nata___ió, comen___ar, es___ena, llen___ar,
adre___ar.

Exercici 10. Completa amb x, sc, cc o xc.

e___epte, e___igir, refle___, su___eir, a___endir, e___edent, a___és,
a___edir, a___elerar, e___el·lent, su___eptible, inje___ió, a___ensor,
e___és, ressu___itar, fa___icle, e___epció.

G/J TG/TJ

A O U	E I
J	G
TJ	TG
	(DJ)

S'escriu J davant de A, O, U: *jardí, jove, jugar*

S'escriu G davant de E, I: *genoll, energia* *

* **EXCEPCIONS.** Excepcionalment s'escriu J+E(/I) davant de:

- El verb **jeure**: *jec, jeus, jeu*
- Abans de **-ecc-** o **-ect-**: *injecció, objecte*
- Cultismes** (i els seus derivats): *jeroglífic, majestat, jerarquia*
- Manlleus**: *jeep, jersei, jihadisme*

S'escriu TJ davant de A, O, U: *platja, mitjó* *

S'escriu TG davant de E, I: *metge, heretgia*

EXCEPCIÓ. Mots amb el prefix ad-: *adjectiu, adjuntar*

* Només hi ha tres paraules amb TJU i no són habituals: *corretjut, fetjut, santjustenc*.

EXERCICIS

- Doneu tres paraules que s'escriuin amb G.
- Doneu tres paraules que s'escriuin amb J (+A/O/U).
- Doneu tres paraules que s'escriuin amb J+E.
- Doneu tres paraules que s'escriuin amb TG.
- Doneu tres paraules que s'escriuin amb TJ.

5. Ompliu les paraules següents amb G o J:

___ent ra___ola ___ener ___inesta
___itano ar___ila sub___ecte pa___ès
esbar___o ___aume nostàl___ia ___erseï
Illes Fi___i pro___ecció ___èiem ___oia

6. Ompliu les paraules següents amb TG o TJ (o DJ):

pla___a mi___a me___e pi___or
massa___ista here___e relló___e enu___ar
via___ar Si___es a___unt here___ia
pi___or a___ectiu massa___e fe___e

7. Escriviu el plural de les següents paraules.

platja ➔
corretja ➔

8. Ompliu els buits segons els exemples.

viatge ➔ viatjar assetjament ➔ assetjar
coratge ➔ _____ ➔ homenatjar
ultratge ➔ _____ ➔ jutjar

9. Conjugueu els verbs següents.

	viatjar	jutjar	apujar	xiuxiuejar
Jo				
Tu				
Ell/a				
Nos.				
Vos.				
Ells/es				

Dictat G/J

Al **juliol** celebrem la Festa **Major** al poble dels pares, a prop de **Girona**. Aquest any hi hem anat tots: la meva **germana Gemma** i en **Joan**, el seu nou xicot, el meu **germà Jaume** i **jo**. Crec que al pare no li ha agradat gaire el possible **gendre**. L'ha saludat amb el cap i s'ha **girat** a regar els **geranis** sense fer-li més cas. Jo crec que està **gelós** de tots els nois que la Gemma porta a casa. També està més sorrut des que s'ha **jubilat**, i es queixa de mal de **genoll**. L'hem deixat al **jardí** segant la **gespa** i hem sortit a menjar un **gelat**. Hem trobat els **gegants** que baixaven pel carrer del forn. En Joan ha dit que tot el poble feia olor de pa acabat de fer i de terra humida. M'ha caigut bé.

X (ix)

tx / ig

Lletra <x>

La lletra <x> pot representar 3 sons:

1. [ks] taxi. No presenta gaires dificultats en l'escriptura.
2. [gz] examen. No presenta gaires dificultats en l'escriptura.
* Confusions amb el castellà; s'escriuen amb <s>: *espoliar, estrany, esprémer, estranger...*
3. [ɫ] caixa. Es pot escriure <x> o <ix>.

x	ix
Normalment <i>xarcuteria, xicot, xurro</i> <i>planxa, marxar</i> <i>guix, mixeta</i>	Després de vocal (que no és <i>) <i>baix, peix, coix, maduixa</i> * Els diftongs no compten com a vocal. Per tant: diftong + x ✓ (<i>disbauxa</i>) diftong + ix ✗ (<i>disbauixa</i>)

Hi ha diverses excepcions però no són gaires i no les veurem. A tall d'exemple: *fixar, Dexeus, sufíx*

Dígraf* <tx> i dígraf <ig>

Representen el so de *cotxe*. És l'equivalent al so de la <ch> castellana.

tx	ig
Normalment <i>Butxaca, batxillerat, remolatxa, Meritxell</i> <i>Despatx (despatxos), escabetx (escabetxar)</i>	Final de mot quan hi ha derivats amb g/j, tg/tj: <i>boig (embogir)</i> <i>roig (roja)</i> <i>desig (desitgen) *</i> <i>mig (mitja) *No posem dues <i></i>

- Fixeu-vos que *despatx* s'escriu amb <tx> perquè, tot i que està al final de mot, els seus derivats també tenen el so de <tx>: *despatx-despatxos, escabetx-escabetxar*.
- Així, en una mateixa família de paraules es poden alternar diverses grafies:

<i>boig</i>	<i>mig</i>
<i>boja</i>	<i>mitja</i>
<i>embogir</i>	<i>mitges</i>

* Dígraf és un conjunt de lletres per representar un sol so. Són dígrafs: *rr, ss, ll, l·l, tx, tg, ix, ig...*

EXERCICIS

1. Digueu en quines de les següents paraules la lletra <x> representa el so de *caixa*.

asfixiar	excèntric	complex	xèrif
xeringa	Quixot	rauxa	índex
desxifrar	exercici	clenxa	examen
èxit	òxid	text	explosió

2. Generalment s'escriu només la lletra <x> per al so de *caixa*; però, quan s'escriu <ix>?

3. A les paraules següents els falta el so de *caixa*. Completeu-les amb <x> o <ix>.

a__eta	an__ova	a__ò	rau__a
cala__	co__í	conè__er	cru__ent
la Man__a	e__ugar	__enofòbia	ha__i__
Qui__ot	car__ofa	te__it	madu__a
brio__	dibu__	va__ell	pi__um
Marràque__	__i__ona	disbau__a	ru__ar
gui__	Si__ena	pe__	or__ata

4. En general, escriurem <tx> o <ig> per al so de *cotxe*? Quan s'escriu l'altre?

5. A les paraules següents els falta el so de *cotxe*. Completeu-les amb <tx> o <ig>.

pe__ina	fu__	escle__a
assa__	lle__	mi__
bo__	salsi__a	ve__
despa__	passe__	pu__inel·li
esto__	ro__	mare__
gaspa__o	rebu__	cartu__
què__up	escabe__	desi__

6. Escriviu la paraula que correspon a cada definició. Cada grup de definicions pertany a la mateixa família de paraules. Tingueu en compte els canvis de grafia que pot haver-hi (<ig>, <j>, <g>, <tj>, <tg>).

A	(1) Malestar amb ganes de treure i rodaments de cap, com el que produeix el moviment d'una nau agitada per les ones.	➔
	(2) Malestar amb ganes de treure i rodaments de cap, com el que produeix el moviment d'una nau agitada per les ones. Plural	➔
	(3) Causar o patir (2)	➔
	(4) Segona persona del singular del present d'indicatiu del verb de (3)	➔
B	(1) La meitat. Masculí singular.	➔
	(2) La meitat. Femení singular.	➔
	(3) La meitat. Masculí plural.	➔
	(4) La meitat. Femení plural.	➔
C	(1) Que té un aspecte desagradable a la vista, mancat de bellesa. De gènere masculí.	➔
	(2) Que té un aspecte desagradable a la vista, mancat de bellesa. De gènere femení.	➔
	(3) Fer tornar (1)	➔

2.4. L'apòstrof i les contraccions

Apòstrof

Article	EL	s'apostrofa	l'ocell, l'arbre, l'inici, l'Enric, l'horitzó, l'àmbit, l'escarabat, l'accident, l'iber, l'infermer, l'oblit, l'estoc, l'esquaix, l'1, l'11...
		no s'apostrofa	davant de l i U consonàntiques el iogurt, el ien, el ioga, el uapití, el web...
	LA	s'apostrofa	l'ostra, l'alba, l'Eva, l'Imma, l'urna, l'anormalitat, l'Índia, l'illa, l'una i l'altra...
		no s'apostrofa	davant de l i U àtones la icona, la idea, la universitat, la unió... davant de l i U consonàntiques la iogurtera, la hiena, la iuca... davant dels noms de lletres la a, la ema, la hac, la ics... la ira, la una (hora), la host

Preposició <i>DE</i>	s'apostrofa		paper d'alumini, regla d'or, abans d'hora, tres quarts d'una
	no s'apostrofa		davant de l i U consonàntiques de iogurt, de ioga, de Utah... davant dels noms de lletres de a, de ema, de hac, de ics...
Alguns pronoms febles	EM	m'agrada	espera'm
	ET	t'escric	aparta't
	ES	s'amaga	perdre's
	EL	l'empeny, l'ignoro	porta'l
	EN	n'agafo	compra'n
	LA	l'estimo però la ignoro	
	ENS	truca'ns, respecta'ns	

Apòstrof: activitats

1. Escriu el singular d'aquests mots amb l'article al davant.

PLURAL	SINGULAR
els advocats	
les amanides	
les onades	
les òlibes	
les empreses	
els oasis	
els òrgans	
els avis	
les alzines	
els estris	

PLURAL	SINGULAR
els alvocats	
les olles	
les olors	
les olives	
els eclipsis	
els amics	
els orgues	
els oblits	
les anàlisis	
les eines	

2. Torna a escriure cada paraula, però amb l'article al davant.

iglú, huracà, informació, histèria, humor, io-io, indústria, injecció, illa, imperi, utilitat, idea, idealisme, infermeria, infermer, italià, italiana, humitat, iogurt, urna, ús, ianqui, Índia, ingrés, imatge, urticària, úlcera, iguana, instal·lació, instal·lador, ien, urani, iugoslau, impremta, infern, índex, inscripció, utopia, incògnita, iaia, imant, insecte, iot, hidrogen, influència, úter, hipoteca, il·lusió, iode, hiena, instint, uapití, ultimàtum, higiene, humanitat, humanisme, hipermercat, infusió, urpa, unió, unitat, única.

Contraccions

LES CONTRACCIONS		Si hi ha apòstrof no hi ha contracció
A + EL = AL	Anem al parc Llença-ho al contenidor	Anem a l'institut Llença-ho a l'abocador
A + ELS = ALS	Digue-ho als clients Viuen als afores	
DE + EL = DEL	Abans del pont Una carta del pare	Abans de l'hivern Una carta de l'avi
DE + ELS = DELS	Records dels bons temps Per culpa dels mosquits	
PER + EL = PEL	Caminem pel bosc Fes-ho pel fill	Caminem <i>per l'altell</i> Fes-ho per l'amic
PER + ELS = PELS	Pels volts de Nadal Signat pels pares	
PER A + EL = PER AL	Un paquet per al director Combustible per al cotxe	Un paquet per a l'amo Combustible per a l'avió
PER A + ELS = PER ALS	Una sorpresa per als nens Regals per als nebots	
CA + EL = CAL	Ens trobem a cal metge	Ens trobem a ca l'advocat
CA + ELS = CALS	Dinarem a cals avis	
CA + EN = CAN	Reserva taula a Can Borrell	El partit és a Ca n'Anglada
L'article personal EN no es contrau mai amb cap preposició		
<p>Dóna-ho a en Joan El gos d'en Pere Ho ha fet per en Toni Un missatge per a en Carles</p>		

Contraccions: activitats

1. Escriviu vuit frases que continguin contraccions i subratlleu-les. Per exemple: *La casa del meu amic.*

1)

2)

3)

4)

5)

6)

7)

8)

2. Corregiu els errors de les següents oracions.

a) Per el camí.

b) De el poble.

c) A el cotxe.

d) Per el poble.

e) A ca el notari.

f) Per a els nois.

g) Per a les noies.

h) Va a el col·legi.

i) El llibre és de els amics.

Apòstrof i contraccions: activitats

1. Desa les tovalloles ___ armari.
2. Anirà ___ escola ___ seus cosins.
3. Trobaràs les claus ___ segon calaix.
4. Si hi ha massa trànsit, passa ___ altre camí.
5. Per què no passes l'encàrrec ___ Enric?
6. Han canviat l'hora ___ assaig.
7. Hem quedat ___ andana, cadascú amb el seu bitllet.
8. Ho he sabut ___ Ignasi, que ha passat ___ hospital a veure'm.
9. Truca ___ telèfon de la cuina, que aquí hi ha massa xivarri.
10. El barri de ___ Oriac es va formar arran ___ arribada ___ immigració ___ segle passat.
11. Va tornar la cartera ___ seu propietari.
12. Sorpren ___ hipocresia amb què ___ Isabel parla ___ amistat i ___ humanitat.
13. ___ empresa que va fundar ___ avi va ser ___ fonament ___ aquest imperi.
14. No sé ___ hora ___ arribada, però em sembla que ___ avió ha ___ arribar cap ___ una.
15. Recomana ___ ioga ___ pacients que presenten símptomes ___ estrès.
16. Per deixar el tabac ha fet una teràpia ___ hipnosi.
17. ___ ela geminada s'escriu amb el punt volat.
18. Si estàs segur ___ haver-ho entès, ho has ___ explicar ___ inspector.
19. ___ igualtat de condicions comporta tota una sèrie ___ avantatges que abans eren difícils ___ imaginar.
20. Amb una mica ___ il·lusió i fent ús ___ imaginació, podem fer que tinguin ganes ___ estudiar.
21. ___ anormalitat ___ aquest cas no hauria ___ establir cap ~~X~~ precedent.
22. Sempre les confonc; no sé mai quina és ___ una i quina és ___ altra.
23. Va anar a la delegació ___ hisenda a preguntar una cosa ___ impost de circulació.
24. Hauria ___ haver anat a preguntar-ho ___ Ajuntament.
25. ___ última escena representa ___ ira dels déus.
26. Li va agafar un atac ___ ira i ___ histèria quan van expulsar el seu fill ___ escola.

2.1. Majúscules i minúscules

L'ús de la majúscula i la minúscula

Totes les lletres de l'alfabet es poden representar tant en majúscula com en minúscula. Aquesta **distinció** permet destacar algunes paraules en un text, bé per la posició que ocupen, bé pel tipus de paraula de què es tracta:

Funció demarcativa

S'utilitza la majúscula per indicar que **comença una oració**: a principi de paràgraf, darrere de punt, darrere de signe d'exclamació o interrogació i darrere de punts suspensius.

Funció distintiva

La majúscula inicial en una paraula indica que es tracta d'un **nom propi** o que el **referent** de què es parla n'és un en **concret**.

L'ús que es fa de l'ortografia a la **xarxa** i en alguns tipus de textos com els publicitaris pot variar respecte de l'ús habitual.

- Es poden utilitzar les majúscules per expressar una entonació o una emoció determinades.
- De vegades, per qüestions de disseny, no s'utilitzen les majúscules inicials.
- Algunes vegades, es repeteixen els signes d'entonació.

Activitats

1. Col·loca les següents paraules a la categoria que els correspon. Canvia a majúscula quan correspongui.

<i>prendre el sol</i>	<i>el dijous</i>	<i>miquel martí i pol</i>	<i>la garrotxa</i>
<i>manel</i>	<i>el carrer de l'era</i>	<i>tortosí</i>	<i>metges sense fronteres</i>
<i>la terra</i>	<i>llibre de meravelles</i>	<i>el dijous sant</i>	<i>la il·lustració</i>

Majúscules

- a) Els noms propis de persona, dinasties, sobrenoms.
- b) Els topònims, excepte les preposicions i els articles.
- c) Els noms de grups artístics.
- d) Els noms d'astres i constel·lacions.
- e) La primera lletra de títols d'obres artístiques.
- f) Les festivitats populars, religioses i polítiques, i els fets històrics singulars.
- g) Alguns moviments de la història de la literatura o l'art.
- h) Els substantius i adjectius de noms d'institucions, organismes, entitats, òrgans de gestió i empreses.

Minúscules

- a) Els gentilicis i càrrecs.
- b) Els noms genèrics de la toponímia urbana i d'accidents geogràfics.
- c) Els dies de la setmana, els mesos, les estacions de l'any i els períodes històrics.
- d) Els noms d'astres en sentit genèric.

2. Afegeix un exemple més a cadascuna de les categories anteriors.

3.1. L'oració

Una oració és una **unitat de comunicació completa** formada per un grup de paraules que sempre **inclou un verb en forma personal**. Es pronuncia entre pauses i amb una entonació adequada a la intenció de l'emissor.

En l'**oració** *En Joan utilitza el programa ecològic*, l'emissor informa d'una persona que duu a terme una acció determinada. Aquesta persona és el **subjecte** (*En Joan*) i l'acció que fa és el **predicat** (*utilitza el programa ecològic*). Aquests dos elements són les parts o els **constituents bàsics** de l'oració.

El subjecte

El subjecte és el constituent del qual rebem la informació que ens dona el verb. És un sintagma nominal que concorda en nombre i persona amb el verb de l'oració.

El predicat

El predicat és el constituent que ens dona la informació del subjecte. És un sintagma verbal que pot incloure complements. Segons el tipus de verb que contingui, se'n distingeixen dos tipus:

- a) El **predicat nominal**. El verb és copulatiu: *A l'estiu sempre estic molt contenta.*
- b) El **predicat verbal**. El verb és predicatiu: *La Marta ha portat uns dolços!*

Les modalitats oracionals

Tipus	Intenció de l'emissor	Exemple
Enunciatives	Donar una informació	<i>Avui duia una samarreta blava</i>
Interrogatives	Demandar una informació	<i>On hem quedat amb en Pere?</i>
Exclamatives	Expressar èmfasi, sorpresa, etc.	<i>Quina alegria que m'has donat!</i>
Exhortatives	Ordenar o demandar una cosa	<i>Deixa la roba a l'armari</i>
Desideratives	Expressar un desig	<i>Tant de bo que puguis venir demà</i>
Dubitatives	Expressar un dubte	<i>Ja deuen haver arribat</i>

Activitats

1. Llegeix les oracions següents i digues a quina modalitat oracional pertanyen.

- a) Uf, quina calor que fa!
- b) Ajuda el teu germà a fer els deures.
- c) La Mireia deu saber on és el llibre.
- d) A quina hora ha dit que tornaria?
- e) Tant de bo ja fos divendres.

2. Escriu una conversa amb la teva família a l'hora de sopar. Inclou-hi tres modalitats oracionals diferents. Subratlla'n cadascuna d'un color diferent (vermell no).

3.2. El predicat nominal

El **predicat nominal** té com a nucli un verb copulatiu acompanyat d'un complement obligatòria anomenat atribut. Els verbs que poden funcionar com a nucli d'un predicat nominal són els **verbs copulatius**. No tenen contingut semàntic, és a dir, serveixen d'enllaç (d'unió) entre el subjecte i el predicat nominal i no en modifiquen el significat. Són els verbs *ser*, *estar* i *semblar*.

Aquest plat **és** nigerià.
La motxilla **està** oberta.
La mare **sembla** cansada.

Tipus de predicat nominal

Segons el tipus d'informació que aporta sobre el subjecte, el predicat nominal pot ser de dos tipus:

- Predicat nominal de caracterització:** esmenta algun tret del subjecte (*El Pep és molt alt*)
- Predicat nominal d'identificació:** estableix una relació d'igualtat entre el subjecte i l'atribut (*El seu cosí és el meu professor d'anglès*)

L'atribut

L'atribut és el complement que exigeixen els verbs copulatius. Qualifica el subjecte, amb el qual concorda en gènere i nombre. Generalment, l'atribut és un sintagma nominal o un sintagma adjectival, però un sintagma preposicional o un sintagma adverbial també poden fer aquesta funció.

Atribut

Sintagma nominal
Sintagma adjectival
Sintagma preposicional
Sintagma adverbial

Exemple

La Gemma és una guitarrista excepcional.
El teu amic Francesc és molt prim.
La jaqueta negra és de cotó.
El treball de socials està molt bé

Activitats

1. Copia només les oracions que tinguin predicat nominal.

- a) Nosaltres portarem un pastís de xocolata.
- b) L'aigua de la nevera està massa freda.
- c) El pi és grandíssim.
- d) L'Ernest va disfressat de superheroï.

2. Encercla el predicat nominal d'aquestes oracions.

- a) El llibre petit és el que m'havies demanat.
- b) Aquell tigre semblava un gatet.
- c) Si vas a veure l'avi, estarà content.
- d) El deute era enorme.

3. Subratlla l'atribut de les oracions i digues de quin tipus de sintagma es tracta en cada cas.

- a) Parlar amb ella per telèfon va ser un moment agradable.
- b) La mare Adelina és de Puerto Rico.
- c) La roba que he portat no és la més adient.
- d) El veí nou sembla de fiar.
- e) La Laia és molt bona.
- f) Els meus pares estan de viatge.

4. Reescriu aquesta oració canviant els verbs que conté per verbs copulatius.

El *salwar kameez* no té l'elegància del sari, però m'hi trobo còmoda i hi vaig molt fresca.

3.3. El predicat verbal i els complements

El predicat de l'oració *Jo he comprat el regal a l'Alba* és un **predicat verbal**. El predicat verbal té com a nucli un **verb predicatiu**, que pot anar sol o bé acompanyat d'un o de diversos complements. Es poden distingir dos estils de complements del verb:

a) Complementos imprescindibles. Complementos verbals necessaris per completar el significat de l'oració. Són complementos imprescindibles:

- El Complement Directe (CD): *S'ha menjat l'arròs.*
- El Complement Indirecte (CI): *Passa la pilota al seu company.*
- El Complement de Règim Verbal (CRV): *Això depèn de tu.*
- El Complement Atributiu (CAtr.): *Aquella noia és la meva germana.*

b) Complementos no imprescindibles. Complementos verbals no necessaris perquè l'oració tingui significat complet. Són complementos no imprescindibles:

- El Complement Circumstancial: *Aquest matí no he llegit la premsa.*

El Complement Directe (CD)

A l'oració *Jo he comprat el regal a l'Alba*, el sintagma nominal *el regal* és el **complement directe** de l'oració. El CD és un sintagma nominal que designa l'element que rep l'acció d'un verb transitiu.

Es pot identificar un complement directe transformant l'oració en **veu passiva**. Si el complement es converteix en **subjecte**, es tracta d'un complement directe: *El regal ha estat comprat per mi a l'Alba.*

El Complement Indirecte (CI)

A l'oració *Jo he comprat el regal a l'Alba*, el sintagma preposicional *a l'Alba* és el **complement indirecte** de l'oració. El CI és un sintagma preposicional introduït per la preposició *a* o *per a* i designa el **destinatari** de l'acció del verb.

Es pot identificar un complement indirecte perquè, en singular, pronominalitza en *li*: *Li he dut el regal.*

El Complement de Règim Verbal (CRV)

A l'oració *Tu insisteixes en el preu*, el sintagma preposicional *en el preu* és el **complement de règim verbal** de l'oració. El CRV és un sintagma preposicional introduït per les **preposicions** *a*, *amb*, *de*, *en*, *per* i aquesta preposició està regida (exigida, demanda) pel verb.

Activitats

1. Classifica aquests verbs en transitius (T) o intransitius (I).

portar	continuar	apropiar-se
córrer	complir	caminar
regalar	seure	prendre

2. Busca els complements directes del text següent

Em bec el cafè a glops petits mentre despatxo els correus que aquests dies m'han quedat pendants. Confirmo la data de visita d'un grup d'estudiants que té previst venir al museu d'història a principis del curs vinent, i arxivo informació sobre unes jornades dedicades a l'art grec que m'ha reenviat la direcció.

NÚRIA ESPONELLÀ, *La filla de la neu*

3. Simplifica les oracions que has subratllat a l'exercici anterior (mantenint el CD) i transforma-les a veu passiva per comprovar que ho has fet bé.

4. Completa aquestes oracions utilitzant la preposició adequada.

- a) No confies ___ mi?
- b) Jugàvem ___ cartes cada tarda.
- c) Dilluns vaig coincidir ___ els teus pares a la fruïteria.
- d) Es preocupa ___ la seva germana.
- e) Sempre parla ___ futbol.

Activitats

1. Identifica les oracions subordinades adjectives en les següents oracions. Copia totes les oracions i deixa dos espais després de cada frase.

- 1) El noi que ens ha saludat va estudiar amb mi a la universitat.
- 2) Per fi ens comprarem el cotxe que tant hem desitjat.
- 3) Sempre vas a comprar els dies que plou.
- 4) Sortejaren un viatge entre els nois a qui van vendre les butlletes.
- 5) Les persones en qui confies de debò mai no et trairan.
- 6) Han detingut el Joan, amb qui havia anat alguns cops al cinema.
- 7) El poble on viu és força tranquil.
- 8) Pujarem a la Mussara, des d'on es veu tot el Camp de Tarragona.
- 9) Ens vam aturar a la sala en què exposaven els quadres de Miró.
- 10) Aquí tens la llista d'aliments de què has de prescindir per seguir la dieta.
- 11) La causa de l'accident va ser la velocitat a la qual anava.
- 12) La policia va trobar el ganivet amb el qual es va cometre l'assassinat.
- 13) Aquests són els motius pels quals ha estat acusat.
- 14) Les nostres mares, que van viure temps més difícils, sempre estalviaven la llum.

2. Assenyala (encercla) el nexa de cadascuna de les frases de l'exercici 1.

3. Assenyala (subratlla) l'antecedent de cadascuna de les frases de l'exercici 1.

4. Analitza sintàcticament les oracions de l'exercici 1.

3. Gramàtica

3.1. El Complement Circumstancial (CC)

El complement circumstancial (CC) és un complement que informa de les condicions en què es produeix l'acció verbal. La informació que aporta aquest complement pot eliminar-se de l'oració sense que deixi de ser correcta des del punt de vista gramatical.

Els sintagmes que poden funcionar com a CC són el sintagma adverbial, el sintagma adjectival, el sintagma preposicional i el sintagma nominal.

Tipus de CC	Pregunta	Exemple
Temps (CCT)	Quan?	<i>El club d'escacs es reuneix els dilluns</i>
Lloc (CCL)	On?	<i>Hem llogat una casa a la platja</i>
Manera (CCM)	Com?	<i>Parlo tres llengües amb fluïdesa</i>
Quantitat (CCQ)	Quant?	<i>Vull que vinguis més vegades</i>
Companyia (CCCom.)	Amb qui?	<i>Vam visitar l'àvia amb tota la família</i>
Instrument (CCI)	Amb què?	<i>La Mireia es renta les dents amb un raspall elèctric</i>
Causa (CCCaus.)	Per què?	<i>Ho ha fet per amor</i>
Finalitat (CCF)	Per a què?	<i>Ha comprat formatge per al sopar</i>

3.2. L'oració composta

Els tipus d'oracions compostes

L'oració *En Pere toca el baix i la Neus és guitarrista* és una oració composta perquè té dos verbs. Les oracions compostes tenen més d'un verb en forma personal i, per tant, més d'un predicat. Són el resultat de la unió de dues o més oracions simples. Segons la relació que hi ha entre elles, es distingeixen 3 tipus d'oracions compostes:

- Oracions compostes coordinades
- Oracions compostes juxtaposades
- Oracions compostes subordinades

a) Oracions compostes coordinades

En les oracions compostes coordinades, les dues (o més) frases estan unides per algun tipus de nexa. Per exemple:

Oració 1: *En Pere toca el baix*

Oració 2: *La Neus toca la guitarra*

Oració composta coordinada: *En Pere toca el baix i la Neus toca la guitarra*

b) Oracions compostes juxtaposades

En les oracions compostes juxtaposades, les dues (o més) frases no estan unides per cap tipus de nexa. Per exemple:

Oració 1: *En Pere toca el baix*

Oració 2: *La Neus toca la guitarra*

Oració composta juxtaposada: *En Pere toca el baix. La Neus toca la guitarra*

c) Oracions compostes subordinades

En les oracions compostes subordinades una de les frases depèn de l'altra i ocupa una determinada funció sintàctica. Per exemple:

Oració 1: *En Pere creu... (alguna cosa)*

Oració 2: *La Neus toca la guitarra*

Oració composta subordinada: *En Pere creu que la Neus toca la guitarra*

Activitats

Activitats de 3.1. El Complement Circumstancial (CC)

1. Copia les següents oracions i subratlla'n els complements circumstancials. Després indica de quin tipus són:

1. Visc en un poble petit de muntanya.
2. Ve de casa d'en Joan.
3. Treballo a Suècia.
4. Torna del dentista.
5. T'he telefonat tres vegades amb el mòbil fa una estona i no l'has agafat.
6. Passejava tranquil·lament.
7. M'agrada molt la xocolata desfeta.
8. La teva mare ha tancat la porta amb clau.
9. La noia plora d'alegria.
10. La noia ho fa per amor.
11. La noia ho diu pel teu bé.
12. La modista talla la roba amb les tisores.
13. L'Helena sempre estudiava amb ella.
14. Ha trencat el vidre amb una pedra.
15. Et telefonaré aquesta tarda.
16. Estudien molt.
17. Ens van atendre molt amablement.
18. En Pep és a classe amb en Carles.
19. Els lladres van amenaçar el propietari amb una pistola.
20. Els convidats van arribar tard a la festa.
21. Dinarem a les dues.
22. Dinarem a Barcelona.
23. Després de sopar veurem una pel·lícula.
24. Demà farà sol.
25. Demà anirem a la platja.
26. Caminava a poc a poc.
27. Aquesta tarda vindran els avis.
28. Anirem al cinema amb els amics.
29. Aniré a París amb en Josep.
30. Al poble del meu avi neva molt a l'hivern.

Activitats de 3.2. L'oració composta

2. Copia les següents oracions i fes les tasques que s'indiquen.

1. M'agrada molt que nevi a l'hivern.
2. Vaig parlar amb en Xavi i m'ho va dir.
3. Més tard passarem per casa de la Laia.
4. Ens hem llevat, ens hem rentat, hem esmorzat, hem sortit molt ràpid.
5. El bolígraf que m'has deixat no funciona.
6. No badis: cauràs!
7. Vol que vinguis i hi insisteix.
8. Ni és feliç ni ho serà mai.
9. Estic contenta; avui és el meu aniversari.

10. Envia-li un missatge o telefona-li.
11. S'ha fet tard. Ja deuen haver tancat...
12. Diu que no hi està d'acord.
13. La meva mare ha llegit la nota, ha escrit una resposta, he guardat la nota a la carpeta.
14. Els meus tiets han arribat de Girona i vindran a dinar a casa.
15. He acabat els exercicis que va encomanar la professora de matemàtiques.

a) Subratlla'n els verbs

b) Digues quines oracions són compostes

c) De les oracions compostes que hi hagi, digues de quin tipus són: coordinades, juxtaposades o subordinades.

Llengua catalana i literatura

Dossier de CCBB

4t d'ESO

Institut Mont Perdut
CURS 2022 - 2023

NOM:

avaluació educació secundària obligatòria 4t d'ESO

CURS 2021-2022

competència

lingüística:

llengua catalana

INSTRUCCIONS

- Per respondre a les preguntes de la prova trobaràs un **FULL DE RESPOSTES** amb dues parts.
 - La **PART 1** és per respondre a la majoria de preguntes, marcant amb una X la casella corresponent. Només hi ha una resposta correcta per a cada pregunta. Si t'equivoques, omple tot el quadrat i marca de nou amb una X la resposta correcta. Per tornar a marcar com a correcta una resposta prèviament emplenada, encercla-la.En acabar la prova, no t'oblidis de respondre a la pregunta de valoració que hi ha a la **PART 1**.
- La **PART 2** és per:
 - respondre a les preguntes 15, 25 i 26;
 - escriure la redacció final.Recorda que només pots escriure la teva resposta dins l'espai que marca el requadre.
- Per fer la prova utilitza un bolígraf blau o negre.
- No facis servir cap corrector (líquid, cinta...).

TEXT 1

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta.
Marca-la a la PART 1 del FULL DE RESPOSTES.

EL XIPRER

Fa uns dies una tempestat va trencar per la meitat el tronc del xiprer més gran del jardí. Era el més alt, el més esvelt, el primer que vaig plantar en fer aquesta casa on visc. Fa més de vint anys, d'això; jo feia poc que havia tornat de Grècia, i per a mi el xiprer era un record d'aquell viatge. L'he vist créixer, en aquest temps; l'he vist passar de ser una mata esquifida a ser un arbre ben plantat que es guanyava l'admiració de qualsevol, per ell mateix, al marge o per dalt de la resta; l'he vist anar amunt cada primavera i, com en un somni, imposar la seva esvelta bellesa solitària.

Fa uns dies, després d'una nit de tempesta —vent i pluja, pluja i vent—, penjava mig arbre, esqueixat, vençut, amb el cim, que un dia abans encara acariciava el cel com una flama verda, tocant terra. Era la imatge de la mort. La meva dona, la Marifé —ella és sempre la primera de casa a rebre el dia—, el va veure i va venir corrents a despertar-me per dir-m'ho. Ella, més bé que ningú, sabia el sentit d'aquell arbre al jardí.

El xiprer havia quedat partit en dues meitats, i una d'elles, la més tendra, jove i subtil, s'havia trencat de la part alta del tronc i queia, com un ferit agenollat de dolor. El perfum de resina era com un lament invisible.

L'arbre havia deixat de ser el centre del jardí, però, en el seu dramatisme —la tempesta l'havia derrotat tallant-li d'un cop la gràcia—, encara era un puntal ben arrelat.

Vam cridar el jardiner i en va tallar el tros que encara es mantenia enganxat al tronc. Mig xiprer va quedar estès a terra i l'altre mig era una pena. No podíem fer res més. I va romandre com una flama apagant-se, com un plany mut, com una llàgrima trencada, com una desgràcia natural o una fatalitat. O com un senyal.

La nit de Sant Antoni, quan la foguera demanava més foc, Marifé va fer memòria del tronc que havíem serrat del xiprer i proposà que l'usàrem per avivar el foc.

—No cremarà! —va dir algú.

—Farà fum! —presagià un altre.

Entre tots els de la colla vam agafar el mig xiprer per dur-lo a cremar a la foguera. La nit es perfumà de misteri quan la llenya encara verda de l'arbre entrà en contacte amb les brases. La nit, que era blava, d'un fosc clar, freda i amb lluna, s'omplí d'espurnes, com si volgués afegir més estels al cel. La carena de la muntanya s'alçava imponent, tenyida d'un gris mineral. La foscor s'omplia de transparències.

El xiprer, a més de fer olor i llum —més llum, més llum! —, escalfà l'ambient humit de rosada. Grans i xiquets s'aproparen a la foguera a cantar-la i ballar-la. La nit es va fer festa; la festa, sopar; el sopar, revetlla..., fins que el fred de la matinada i la cendra del foc convidaren a dormir cadascú a casa seva; la nit es va fer la misteriosa senyora de la vall i, en nosaltres, la son o els somnis s'endugueren les hores no se sap on.

TEXT 1

Aquesta tarda l'he tornat a mirar, el mig xiprer que roman al jardí. No és qui era, naturalment, ni representa el que representava. Ara fa pena, tot just és un tros d'arbre; esquifit, malgirbat, s'amaga i, avergonyit, deixa el protagonisme a la mimosa. Ella serà aviat la dama del jardí, l'arbre més gran.

Uns branquillons escarransits li fan de cim, al pobre xiprer. Aquest tronc ferit, amb la primavera, reiniciarà la represa i, a poc a poc, si el temps li és favorable, la nafra tancarà, l'arbre es curarà i tirarà avant i amunt.

Ell, el xiprer, d'ara endavant, serà un nou símbol en aquest jardí: el de l'arbre romput capaç de reprendre el destí, que és el de l'afany de tocar la lluna amb el cim verd.

Un altre xiprer, més jove, se'l mira silenciós i amb compassió; ara se sap el més bell, però aprèn que un dia, en un futur, li pot ocórrer el mateix.

El jardí no està exempt de dolor ni de pena. Però els remeis del temps ho saben curar tot.

Josep Piera, *El temps feliç* (text adaptat)

1 Quan va fer el narrador un viatge a Grècia?

- a. Farà uns deu anys.
- b. Fa més de vint anys.
- c. Quan tenia vint anys.
- d. L'estiu abans de la tempesta.

2 A l'oració "una d'elles, la més tendra, jove i subtil" (subratllada en el text), 'la' es refereix a la...

- a. pluja.
- b. dona.
- c. meitat.
- d. branca.

3 Segons el text, quin és el resultat de la tempesta?

- a. Arrenca el xiprer de soca-rel.
- b. Destrossa el xiprer i la mimosa.
- c. Trenca el xiprer, que acabarà morint.
- d. Trenca el xiprer, però se n'intueix la recuperació.

4 L'expressió "era un puntal ben arrelat" (subratllada en el text) significa que...

- a. el xiprer només era un tros de fusta clavat a terra.
- b. el xiprer continuava plantat amb força i formant part del jardí.
- c. el tronc del xiprer s'utilitzava com a suport del xiprer més jove.
- d. les arrels del xiprer eren tan gruixudes que sortien en la superfície.

TEXT 1

5 La tempesta es va produir a...

- a. l'hivern, uns dies abans de la revetlla de Sant Antoni.
- b. l'estiu, uns dies abans de la revetlla de Sant Joan.
- c. l'estiu, uns dies després de la revetlla de Sant Joan.
- d. l'hivern, uns dies després de la revetlla de Sant Antoni.

6 Es diu que el xiprer està "avergonyit" (subratllat en el text) perquè...

- a. els enamorats s'hi amaguen per estimar-se.
- b. té una relació especial amb la mimosa.
- c. ha perdut el seu esplendor.
- d. és l'únic xiprer del jardí.

7 Què significa en el text "nafra" (subratllada en el text)?

- a. Dolor.
- b. Ferida.
- c. Esqueix.
- d. Complicació.

8 Es pot deduir del text que a la casa...

- a. hi viuen el protagonista i la Marifé.
- b. hi viuen el protagonista i el jardiner.
- c. hi viuen el protagonista, la Marifé i els seus fills.
- d. hi viu el protagonista sol; la Marifé hi va de bon matí.

9 Al llarg del text el xiprer s'ha descrit...

- a. amb característiques botàniques.
- b. amb característiques humanes.
- c. amb objectivitat científica.
- d. de manera superficial.

10 Quins tipus de text conté aquest fragment?

- a. Exposició, narració i diàleg.
- b. Descripció, narració i diàleg.
- c. Prescripció, narració i exposició.
- d. Argumentació, narració i exposició.

TEXT 2

**Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta.
Marca-la a la PART 1 del FULL DE RESPOSTES.**

ELS ARBRES

Els arbres no solament són una planta alta i llenyosa, sinó que serveixen per designar moltes altres coses: *l'arbre de dos temps* d'alguna màquina o *l'arbre genealògic* d'un llinatge. Als noms de llocs, és a dir, a la toponímia, també hi tenen un paper rellevant. Sense moure'ns de l'àrea barcelonina i només cenyint-nos als nuclis urbans trobem els noms de Sant Just Desvern o Sant Joan Despí. Estenent-nos més, podem espigolar-ne uns quants més entre un grup molt nombrós: Figueres, Pineda, Alberola, la Morera de Montsant, Pinós, Riudoms, el Rourell o la Palma d'Ebre.

Els arbres han adquirit múltiples simbolismes enormement arrelats: el xiprer va de bracet amb l'hospitalitat i amb les cases dels morts, el llorer amb la immortalitat, l'olivera amb la pau, el roure amb la força i el valor, i el til·ler amb l'amistat, per exemple. La llista seria llarga.

En algunes masies es plantava un arbre quan naixia un fill. Un o més arbres cohesionen nombroses places; segons com, indiquen una cruïlla de camins o formen part indestruïble d'una ermita o església parroquial. Per tot plegat, fou una decisió excel·lent que la Generalitat de Catalunya protegís els arbres monumentals, sovint d'acord amb la grandària, però sense menystenir la significança històrica o la bellesa que ofereixen.

La protecció governamental ha ajudat a salvaguardar aquests arbres, alhora que els ha donat a conèixer fins a aconseguir que avui rebin més estima que ahir. I és que amb els arbres passa com amb les persones: si sabem que hi són i ens hi apropem i els acariciem, serà possible establir una comunitat que ens enriquirà.

D'altra banda, el vocabulari català que pertoca als arbres i a les plantes en general és molt ric i dona un joc extraordinari a l'hora d'explicar-los. És un luxe poder parlar d'una roureda i no haver de donar-hi voltes dient que ens referim a un conjunt format per uns pocs roures. Per això seria irresponsable perdre un patrimoni tan important i trobar-nos sense paraules, o que haguéssim de fer servir barbarismes per precisar allò que volem dir.

Protegir els arbres va molt més enllà de salvaguardar-los físicament. Obliga a mantenir vives les paraules que els acompanyen, a ser respectuosos amb els elements que apleguen la història acumulada a l'entorn de cadascuna d'aquestes plantes, a preservar la memòria oral o escrita que ens deixen. Tanmateix, una responsabilitat que ens correspon a tots: a l'Administració, però també als ciutadans.

Ernest Costa i Savoia, <http://parcsnaturals.gencat.cat> (text adaptat)

TEXT 2

11 Segons el text, en català, la paraula “arbre”...

- a. està inclosa en molts antropònims catalans.
- b. està inclosa en la majoria de topònims catalans.
- c. és una paraula unívoca, que només té un únic significat.
- d. s'aplica per extensió a altres coses que no siguin plantes.

12 Quina de les oracions següents s'afirma en el text?

- a. Les llengües no estan en perill, només ho estan els arbres i tota la naturalesa.
- b. Totes les llengües tenen paraules per designar els arbres del seu entorn.
- c. Protegir els arbres és una manera de protegir la memòria oral o escrita.
- d. És més important protegir el medi ambient que la llengua.

13 Marca amb una X, en el full de respostes, si les oracions següents són verdaderes (casella a) o falses (casella b).

- 13.1** Algunes poblacions catalanes tenen nom d'arbre.
- 13.2** La nostra cultura relaciona alguns arbres amb atributs o sentiments.
- 13.3** Protegir els arbres únicament implica conservar-los i protegir-los físicament.
- 13.4** Els arbres no tenen història ni llegenda.

14 Quins són els dos temes principals de què tracta aquest text?

- a. Els arbres i la geografia.
- b. Els arbres i Catalunya.
- c. Els arbres i els pobles.
- d. Els arbres i la llengua.

TEXT 3

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta.
Marca-la a la PART 1 del FULL DE RESPOSTES.

EL FONS MARÍ S'ESTÀ CONVERTINT EN UN DESERT

Quan la majoria de nosaltres pensem en un desert, probablement la imatge que ens ve al cap és la d'un camp infinit de dunes daurades o la d'una extensa esplanada esquerdada i solitària. Però per estrany que sembli, a Catalunya, en concret al Maresme, també en tenim, de deserts, i estan sota l'aigua.

Els deserts submarins, o blancalls, són un fenomen que afecta totes les zones temperades del planeta, entre les quals el mar Mediterrani, i que s'ha estès en els últims anys. "El problema dels deserts submarins ha existit sempre i és una de les coses que els primers ecòlegs van començar a estudiar", explica en Jordi Boada, oceanògraf i doctor en biologia marina. "Però des de fa quatre anys, tenim la sensació que han augmentat a la costa catalana. I parlant-ne amb diferents investigadors d'arreu del món, coincidim tots en aquesta idea".

Un blancall és el que queda quan desapareix el bosc que hauria d'haver-hi sota el mar: una zona de roca completament pelada. La principal conseqüència de la desertització és una pèrdua de productivitat i de diversitat enorme. "Els boscos d'algues, com a la terra, són estructurals. Les algues són cases per a moltes altres espècies i, sense elles, no podrien reproduir-se. A més, moltes són d'interès comercial i, si perdem boscos, perdem recursos naturals i això té un efecte en l'economia, sobretot de les poblacions costaneres", explica Boada. "A més, també perdem capacitat per frenar el canvi climàtic, ja que les algues són productores d'oxigen, i la possibilitat de descobrir el potencial farmacològic d'espècies encara desconegudes".

Hi ha tres factors importants que afavoreixen la desertització. En primer lloc, la sobrepesca de depredadors provoca desequilibris en la cadena i fa que hi hagi més herbívors dels que els boscos poden tolerar. D'altra banda, hi ha l'arribada d'espècies invasores que causen noves interaccions al medi. En aquest cas, al Mediterrani, arriben pel canal de Suez noves espècies herbívores que intensifiquen la desaparició dels boscos d'algues. Finalment, també hi té un paper important l'escalfament global. Aquest fenomen fa que alguns boscos arribin al seu límit de tolerància tèrmica i que, quan hi ha onades de calor, desapareguin.

Gisela Ferrer, *Tot Mataró* (text adaptat)

TEXT 3

15 Què són els “blancalls” (subratllat en el text)?

NO ESCRIGUIS EN AQUEST ESPAI

 Respon a la PART 2 del FULL DE RESPOSTES.

16 Jordi Boada és...

- a. metge.
- b. periodista.
- c. oceanògraf.
- d. submarinista.

17 Segons el text, quins són els efectes principals de la desertització?

- a. Una disminució de la qualitat de l'aigua del mar.
- b. Un perill per als banyistes en els períodes de repoblació.
- c. Una pèrdua de productivitat i diversitat de les espècies marines.
- d. Una disminució del nombre de captures i, conseqüentment, de pescadors.

18 En el text, quines característiques de les algues es destaquen?

- a. Fan pudor i embruten les platges.
- b. Enriqueixen els plats amb nous sabors.
- c. Espatllen els motors de les embarcacions.
- d. Afavoreixen les investigacions farmacèutiques.

19 Indica quina d'aquestes oracions té els dos punts (:) col·locats correctament.

- a. El fons marí s'està convertint en això, un desert: una zona sense vida.
- b. El fons marí s'està convertint en això: un desert: una zona sense vida.
- c. El fons marí s'està convertint en això: un desert, una zona sense vida.
- d. El fons marí: s'està convertint en això un desert, una zona sense vida.

TEXT 3

20 Què significa la paraula “sobrepesca” (subratllada en el text)?

- a. Pesca més abundant del que és convenient.
- b. Captures efectuades des de la superfície.
- c. Pesca feta des d'una plataforma flotant.
- d. Captures fetes amb estris especials.

21 En quin ordre apareixen les idees següents en el text?

A. Causes dels deserts marins.	B. Problemàtica dels deserts marins.	C. Existència de deserts marins.	D. Augment de l'extensió dels deserts marins a la costa catalana.
--	--	--	---

- a. D → C → B → A
- b. C → B → A → D
- c. D → C → A → B
- d. C → D → B → A

22 A l'oració “Finalment, també hi té un paper important l'escalfament global” (subratllada en el text) ‘hi’ es refereix...

- a. a la contaminació.
- b. a la desertització.
- c. al canal de Suez.
- d. al Mediterrani.

23 Les cometes (“”) utilitzades en el text indiquen...

- a. comentaris de la periodista.
- b. algunes afirmacions imprecises.
- c. les paraules textuais d'un expert.
- d. aclariments sobre el que s'ha dit anteriorment.

24 Tenint en compte el segon i el tercer text que has llegit, marca amb una X en el FULL DE RESPOSTES 1 si les oracions següents són verdaderes (casella a) o falses (casella b).

24.1 La protecció dels boscos i del mar està garantida per l'Administració.

24.2 La vida humana no té impacte en els oceans o mars.

24.3 Els arbres han adquirit múltiples símbols i les algues tenen potencial farmacològic.

24.4 El canvi climàtic està relacionat amb els boscos i no pas amb les algues perquè estan sota l'aigua.

25 Què tenen en comú els textos 1 i 2?

NO ESCRIGUIS EN AQUEST ESPAI

 Respon a la PART 2 del FULL DE RESPOSTES.

26 La Generalitat de Catalunya ha actuat de la mateixa manera amb els boscos i els fons marins? Justifica la teva resposta.

NO ESCRIGUIS EN AQUEST ESPAI

 Respon a la PART 2 del FULL DE RESPOSTES.

REDACCIÓ

A partir de la lectura dels tres textos explica si creus que **és important que tinguem cura de la natura i els arbres i per què**.

Escriu una redacció de 125 paraules com a mínim. Si n'escrius menys, es veurà afectada la teva puntuació.

Et recomanem que segueixis aquest procés:

1. planificació, esquema de les idees que desenvoluparàs;
2. primera versió;
3. revisió, correcció i versió definitiva.

Pots utilitzar aquesta pàgina com a esborrany.

Escriu la versió definitiva de la teva redacció a la PART 2 del FULL DE RESPOSTES.

Anota al final el nombre de paraules escrites.

ESBORRANY

Moltes gràcies per la teva col·laboració.

Consell Superior
d'AVALUACIÓ
del Sistema Educatiu

avaluació educació secundària obligatòria 4t d'ESO

CURS 2020-2021

competència

lingüística:

llengua catalana

INSTRUCCIONS

- Per respondre a les preguntes de la prova trobaràs un **FULL DE RESPOSTES** amb dues parts.
 - La **PART 1** és per respondre a la majoria de preguntes, marcant amb una X la casella corresponent. Només hi ha una resposta correcta per a cada pregunta. Si t'equivoques, omple tot el quadrat i marca de nou amb una X la resposta correcta. Per tornar a marcar com a correcta una resposta prèviament emplenada, encercla-la.
En acabar la prova, no t'oblidis de respondre a la pregunta de valoració que hi ha a la **PART 1**.
 - La **PART 2** és per:
 - respondre a les preguntes 17, 19 i 26;
 - escriure la redacció final.Recorda que només pots escriure la teva resposta dins l'espai que marca el requadre.
- Per fer la prova utilitza un bolígraf blau o negre.
- No facis servir cap corrector (líquid, cinta...).

TEXT 1

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta.
Marca-la a la PART 1 del FULL DE RESPOSTES.

EL SENYOR ASCHENBACH ARRIBA A VENÈCIA

El senyor Aschenbach necessitava un canvi, dies ociosos, aire llunyà, sang nova. D'aquesta manera l'estiu seria fecund i productiu. Havia d'emprendre un viatge. No calia marxar gaire lluny: en tenia prou amb una platja qualsevol de la Mediterrània.

Una setmana més tard va pujar a la coberta humida d'un petit vaixell disposat a emprendre el viatge.

—Cap a Venècia? Magnífica ciutat, tant pel prestigi de la seva història com pels seus encants actuals! Que tingui molt bon viatge, senyor —li va dir l'hostessa que donava la benvinguda als passatgers.

En aquell precís instant, el vaixell començava a solcar l'aigua. A poc a poc s'eixamplava el raig d'aigua bruta entre el vaixell i el moll, a mesura que la màquina arrencava a empentes i rodolons. Mitjançant una maniobra lentíssima, la proa del vaixell es va endinsar mar enllà.

El cel es mostrava gris, i l'aire era humit, tot i que, a mesura que s'acostava a la seva destinació, va començar a sortir el sol. Apareixia davant d'ell la magnífica perspectiva, els fantàstics edificis que Venècia oferia als ulls sorpresos dels turistes que arribaven a la ciutat: la graciosa magnificència del palau i del Pont dels Sospirs, les columnes amb sants i lleons, la façana ostentosa del fantàstic temple, la porta i el gran rellotge. I aleshores va comprendre que arribar per terra a Venècia, baixant a l'estació, era com entrar en un palau per l'escala de servei. S'havia d'arribar, per tant, en vaixell a la més inversemblant de les ciutats. El vaixell va aturar la maquinària: els passatgers podien desembarcar.

Aschenbach va preguntar per l'Hotel Bader, i va recórrer una avinguda de cafès, basars, flors i hotels que solca l'illa en diagonal fins a la platja. Va entrar en l'espaió hotel tot travessant la terrassa del jardí, fins a la recepció en el vestíbul, on el van rebre amb gran amabilitat. L'encarregat el va acompanyar amb l'ascensor fins al segon pis i li va ensenyar la seva cambra: una habitació agradable, amb el mobiliari de fusta de cirerer, i des de les altes finestres de la qual es podia gaudir de la visió del mar obert. Quan l'encarregat va marxar, Aschenbach va treure el cap per una de les finestres i va dedicar-se a mirar la platja.

Va saludar el mar amb la vista, i el seu cor es va omplir d'alegria en veure's al centre de Venècia. Finalment, es va retirar de la finestra, es va dutxar, es va canviar de roba i es va dirigir cap a l'ascensor, que el va dur al pis inferior.

Tot seguit, després de travessar el vestíbul enmig de les atencions del personal, va baixar cap a la gran terrassa i es va dirigir directament a la part de la platja destinada als hostes de l'hotel.

TEXT 1

El quadre que als seus ulls oferia la visió d'aquella gent que gaudia sensualment enmig dels elements el va fer sentir cofoi i el va fer sentir com mai. El mar, gris i serè, estava ja esquitxat amb nens que corrien descalços a pet d'ona, amb banyistes d'aparences ben diferents que, amb els braços darrere del cap, estaven estirats damunt la sorra. D'altres remaven en barquetes pintades de vermell i de blau, i reien amb ganes. A la vora de la tensa corda del balneari, en les plataformes de la qual hom se sentia com en una terrassa, hi havia moviment joiós i indolent repòs, salutacions i converses, elegància matinal, tot barrejat amb la nuesa, que s'aprofita agosaradament de les llibertats d'aquell lloc. Davant seu hi havia gent que passejava embolicada en blanques tovalloles. A la dreta hi havia una muntanya de sorra, apilonada per la canalla i adornada amb banderetes de tots els països. Els venedors de mariscos, de pastissos i de fruita disposaven les seves mercaderies agenollats per terra. A l'esquerra, davant d'una de les casetes una mica separades de la majoria, i amb les quals, per aquella banda, s'acabava la platja, hi havia acampada una família russa. Homes amb llargues barbes i dents grosses, dones indolents, una noieta del Bàltic que, asseguda davant d'un cavallet, pintava el mar, fent de tant en tant gestos desesperats. Dos nens lletjos i tranquils eren allà gaudint, agraïts del mar del repòs; cridaven sense treva, a crits, d'altres nens que jugaven sense fer-los cas; feien broma, fent servir algunes paraules italianes amb un vell venedor, a qui compraven lllaminadures.

“M'hi quedaré”, pensava Aschenbach. On podria trobar-se millor? Seria com començar de nou.

Thomas Mann, *La mort a Venècia* (text adaptat)

1 El senyor Aschenbach havia de marxar de la seva ciutat perquè...

- a. Venècia era una destinació meravellosa.
- b. necessitava un canvi en la seva vida.
- c. l'estiu va ser fecund i productiu.
- d. arribaven les vacances.

2 Quina d'aquestes paraules vol dir el mateix que “s'eixamplava” (subratllada al text)?

- a. S'escurçava.
- b. S'enterbolia.
- c. S'ampliava.
- d. Es reduïa.

3 Quin canvi en el temps va haver-hi en arribar a Venècia?

- a. L'aire era sec, però van començar a caure gotes.
- b. El sol va començar a aparèixer.
- c. Uns núvols van tapar el sol.
- d. El vent va deixar de bufar.

TEXT 1

4 Segons es diu al text, l'habitació del senyor Aschenbach a l'hotel...

- a. tenia dispositius de tota mena.
- b. era vella i antiquada.
- c. tenia bones vistes.
- d. era molt cara.

5 El connector "Tot seguit" (subratllat al text) equival a...

- a. de manera immediata.
- b. al mateix temps.
- c. poc abans.
- d. quan.

6 Què significa l'expressió "a pet d'ona" (subratllada al text)?

- a. Mar endins.
- b. Allà on es formen remolins.
- c. On l'aigua del mar frega la sorra.
- d. L'esclat de l'aigua sobre les roques.

7 Les persones que es banyaven a la platja...

- a. anaven totes vestides de manera similar.
- b. es veien molt diferents entre elles.
- c. eren silencioses i tranquil·les.
- d. semblaven preocupades.

8 En quin ordre apareix la informació en el text?

A.

Aschenbach pregunta com arribar al seu hotel.

B.

Hi ha banyistes que s'ho passen d'allò més bé remant.

C.

L'encarregat mostra a Aschenbach la seva habitació.

D.

Una hostessa afirma que Venècia és una destinació que val la pena.

- a. D → A → B → C
- b. A → C → B → D
- c. A → D → C → B
- d. D → A → C → B

TEXT 1**9 Els clients de l'hotel que es banyaven a la platja...**

- a. amb prou feines se saludaven.
- b. eren cortesos, però distants.
- c. xerraven entre ells.
- d. se sentien vigilats.

10 Marca amb una X si les oracions següents són verdaderes (casella a) o falses (casella b).

- 10.1 El senyor Aschenbach viatjava tot sol.
- 10.2 L'hotel tenia una zona de la platja per als seus clients.
- 10.3 El senyor Aschenbach va sentir satisfacció en accedir a la platja.
- 10.4 Els estiuejants que hi havia a la platja semblaven avorrits.

11 Indica quina de les oracions següents té les comes (,) col·locades correctament.

- a. Una noieta que de tant en tant, feia gestos desesperats pintava el mar.
- b. Una noieta, que de tant en tant feia gestos desesperats pintava el mar.
- c. Una noieta que de tant en tant feia gestos, desesperats pintava el mar.
- d. Una noieta, que de tant en tant feia gestos desesperats, pintava el mar.

12 Quina d'aquestes sèries defineix millor el tarannà del senyor Aschenbach?

- a. Solitari, decidit, satisfet.
- b. Sociable, dubtós, satisfet.
- c. Extravertit, amable, insatisfet.
- d. Elegant, perseverant, decebut.

13 El text que has llegit combina...

- a. exposició i narració.
- b. narració i descripció.
- c. exposició i descripció.
- d. narració i argumentació.

TEXT 2

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta.
Marca-la a la PART 1 del FULL DE RESPOSTES.

A QUI BENEFICIA EL TURISME?

Lluny de resultar negatiu, el turisme és la clau principal del creixement i del benestar des de fa prop de seixanta-cinc anys. Hi ha moltes maneres de demostrar l'extraordinària contribució del turisme estranger a l'expansió de l'economia catalana, però em limitaré a remarcar la seva funció de finançament internacional; és a dir, ha estat l'única fórmula disponible per aconseguir la creació de riquesa a Catalunya.

D'entrada, cal assenyalar que l'economia catalana —com l'espanyola— pateix una greu carència de matèries primeres, especialment d'energia, sobretot d'hidrocarburs (petroli i gas natural). Això significa que ha de reservar cada any molts recursos per importar de l'estranger tot el que necessita. Es tracta d'una immensa factura energètica.

A més, pateix un segon gran dèficit en l'àmbit tecnològic, ja que la tecnologia —béns d'equipament, maquinària i patents— que empra per produir béns i serveis procedeix en una altíssima proporció de l'exterior i, en canvi, n'exporta molt poca de pròpia. El dèficit permanent de la balança tecnològica és, doncs, una segona causa d'immensos pagaments nets a l'exterior.

El dèficit energètic i el dèficit tecnològic donen forma a un gran desequilibri a la balança de Catalunya amb la resta del món. Aquesta és una característica permanent de l'economia catalana. És també una situació impossible de corregir a curt i mitjà termini. L'única cosa que es podria mirar de fer és limitar i reduir gradualment aquests dèficits. Però la dependència energètica i tecnològica de l'economia catalana no ha deixat de créixer l'últim mig segle.

Malgrat tot, durant els últims seixanta-cinc anys la solució per satisfer els enormes pagaments exteriors a què ens obliguen la misèria energètica i l'enorme retard tecnològic ha estat sempre l'entrada de recursos pel turisme internacional. Gràcies a aquest recurs, el problema de la feble posició de l'economia ha quedat resolt de manera molt favorable. No ens enganyem: sense les immenses entrades derivades del turisme des dels anys 50 seríem molt més pobres.

El dilema no ofereix cap possibilitat de dubte. La pregunta del títol, *A qui beneficia el turisme?*, té una resposta òbvia: a l'economia catalana en conjunt i al comú dels ciutadans residents a Catalunya sense excepció.

Jordi Maluquer, "Turisme, motor essencial de l'economia", *Ara* (text adaptat)

TEXT 2

14 Quina paraula significa el mateix que “remarcar” (subratllat al text)?

- a. Destacar.
- b. Suposar.
- c. Criticar.
- d. Saber.

15 A l'oració “D'entrada, cal assenyalar que l'economia catalana —com l'espanyola— pateix una greu carència de matèries primeres”, el connector ‘D'entrada’ (subratllat al text) es pot substituir per...

- a. El lloc més destacat.
- b. Malauradament.
- c. És interessant.
- d. Primerament.

16 Quina d'aquestes paraules significa el mateix que “dèficit” (subratllat al text)?

- a. Enriquiment.
- b. Mancança.
- c. Resultat.
- d. Crisi.

17 Quina tecnologia, segons el text, s'utilitza a Catalunya per produir béns i serveis?

NO ESCRIGUIS EN AQUEST ESPAI

 Respon a la PART 2 del FULL DE RESPOSTES.

18 El termini temporal aproximat de “seixanta-cinc anys” (subratllat al text) es refereix al temps que fa que...

- a. el territori exporta energia.
- b. el territori importa tecnologia.
- c. no hi ha dèficit a l'economia catalana.
- d. el turisme contribueix a l'economia catalana.

19 Per què Catalunya necessita el turisme, segons el text?

NO ESCRIGUIS EN AQUEST ESPAI

 Respon a la PART 2 del FULL DE RESPOSTES.

TEXT 3

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta.
Marca-la a la PART 1 del FULL DE RESPOSTES.

NO ÉS TURISMEFÒBIA, ÉS BARCELONAFÍLIA

Diumenge de juny al migdia. Caminant per la Barceloneta jugo a buscar autòctons i no me'n surto gaire. A la sorra, entre les moltes tovalloles detecto tres noies barcelonines: sé que ho són perquè no es banyen, no treuen l'ull de la bossa i fan cara de circumstàncies com jo. Mentre prenc el sol, els venedors de *mojitos*, de massatges i de pareos passen l'estona jugant al gat i la rata amb la Guàrdia Urbana. Uns i altres es tenen avorrits d'haver de fer la mateixa operació cada dia. Els agents esperen que els venedors ambulants marxin. Els manters esperen el mateix dels policies, i així poder començar a treballar i fer calaix. Uns i altres immòbils sota el sol esperen no se sap què.

La resta del paisatge marítim es completa amb contenidors al límit, operaris dels serveis de neteja treballant intensament i parades de bus plenes de turistes amb el bitllet a la mà. La factura exacta del que paguem per l'augment de papereres, el reforç de neteja, la instal·lació de lavabos i les hores extres de la policia durant l'estiu és una dada que desconexim.

M'agradaria tenir-la per poder jutjar amb suficients elements el turisme, que reconec que em genera moltes contradiccions. Potser viure a Sant Antoni, un dels barris que rep més pressió turística, ha provocat que ara pensi que rebre molts visitants ja no és una benedicció divina. El turisme és una circumstància amb la qual ens ha tocat conviure amargament.

He deixat de mirar aquests veïns temporals amb ulls de dòlars. El turisme genera llocs de treball, omple caixes de bars i restaurants i dona vida al taxi i altres serveis, però potser no tant com ens pensem. Per tant, ens podem permetre parar i tornar a començar. Encarim sense por la taxa turística o busquem impostos similars, posem límits de veritat, marquem aforaments més estrictes a les atraccions turístiques, mirem i investiguem amb lupa els apartaments i recordem que el barat surt car, i amb el turisme *low cost* la factura per a la ciutat pot ser altíssima. Que no venen tants turistes? La ciutat necessita agafar aire. I pensar això no és tenir *turismefòbia*, és sentir *barcelonafília*.

Eva Arderius, "No és turismefòbia, és barcelonafília", *El Periódico* (text adaptat)

TEXT 3

20 El dia i l'hora a què es refereix el text, el barri de la Barceloneta està...

- a. ple de turistes.
- b. ocupat per botiguers i policies.
- c. ocupat únicament per barcelonins.
- d. quasi buit a causa de la calor que fa.

21 Els agents que s'ocupen que els venedors ambulants marxin pertanyen...

- a. a Protecció Civil.
- b. a la Policia Secreta.
- c. a la Guàrdia Urbana.
- d. als Mossos d'Esquadra.

22 L'autora de l'article viu al barri de...

- a. Sants.
- b. Sant Antoni.
- c. Sant Andreu.
- d. la Barceloneta.

23 Quin d'aquests nexes pot substituir "Per tant" (subratllat al text)?

- a. Si.
- b. Ja que.
- c. Així doncs.
- d. Encara que.

24 L'autora defensa que...

- a. s'ha de mantenir la taxa turística.
- b. si hi ha menys turistes, l'efecte serà desastrós.
- c. no s'ha de limitar l'accés de visitants a les atraccions.
- d. limitar el nombre de turistes pot beneficiar els barcelonins.

PREGUNTES GLOBALS

25 Indica si les idees següents pertanyen al text 1 (casella a), text 2 (casella b), text 3 (casella c) o a cap d'ells (casella d).

25.1 Si no hagués estat per l'aportació econòmica del turisme, la nostra societat seria més pobre en l'actualitat.

25.2 L'afluència de turisme a Barcelona ha augmentat molt respecte de Madrid.

25.3 El turisme és clarament beneficiós per a l'economia i per a la població catalana.

25.4 Emprendre un viatge és un molt bon al·licient per trobar un nou sentit a la vida.

26 Per a quin dels textos llegits és un títol adient “Un nou escenari per a una nova vida”? Justifica la teva resposta.

NO ESCRIGUIS EN AQUEST ESPAI

 Respon a la PART 2 del FULL DE RESPOSTES.

REDACCIÓ

Partint de la lectura dels textos anteriors, desenvolupa el tema següent: **Avantatges i inconvenients que es dupliqués el nombre de turistes al teu poble o ciutat.** Raona les teves opinions i defensa-les amb arguments.

Escriu una redacció de 125 paraules com a mínim. Si n'escrius menys, es veurà afectada la teva puntuació.

Et recomanem que segueixis aquest procés:

1. planificació, esquema de les idees que desenvoluparàs;
2. primera versió;
3. revisió, correcció i versió definitiva.

Pots utilitzar aquesta pàgina com a esborrany.

Escriu la versió definitiva de la teva redacció a la PART 2 del FULL DE RESPOSTES.

Anota al final el nombre de paraules escrites.

ESBORRANY

Moltes gràcies per la teva col·laboració.

Consell Superior
d'AVALUACIÓ
del Sistema Educatiu

avaluació educació secundària obligatòria 4t d'ESO

CURS 2019-2020

competència

lingüística:

llengua catalana

INSTRUCCIONS

- Per respondre a les preguntes de la prova trobaràs un **FULL DE RESPOSTES** amb dues parts.
 - La **PART 1** és per respondre a la majoria de preguntes, marcant amb una X la casella corresponent. Només hi ha una resposta correcta per a cada pregunta. Si t'equivoques, omple tot el quadrat i marca de nou amb una X la resposta correcta. Per tornar a marcar com a correcta una resposta prèviament emplenada, encercla-la.

En acabar la prova, no t'oblidis de respondre a la pregunta de valoració que hi ha a la **PART 1**.

- La **PART 2** és per:
 - respondre a les preguntes 24, 25 i 26;
 - escriure la redacció final.
- Per fer la prova utilitza un bolígraf.
- No facis servir cap corrector (líquid, cinta...).

TEXT 1

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta.
Marca-la a la PART 1 del FULL DE RESPOSTES.

LA BABA TERESA

Sempre vam tenir dues mares: la mare i l'àvia, la baba Teresa, que vivia a casa, a Girona. Ens cuidava, ens protegia, ens mimava, s'interessava pel que ens interessava i ens seguia les passes. Per això l'estimàvem tant tots dotze germans.

La baba Teresa no ens renyava gairebé mai. Si ens faltaven diners ens en deixava, i si érem fora ens escrivia cartes llargues i entre els fulls de paper sempre hi havia algun bitllet per suavitzar les nostres penúries econòmiques.

La baba era menuda, prima, nerviüda, però era molt tendra, sobretot de cara, que era transparent i no podia amagar mai el que pensava. Sovint patia pel que patien els altres. Quan alguna cosa no ens acabava de rutllar, ella feia pitjor cara que nosaltres. Però si nosaltres ens ho passàvem bé, ella ho feia com cap altre. Si era festa i la mare feia sopar especial de peix al forn o sarsuela, ella pagava les postres o un primer extra.

Li encantava estar amb nosaltres. Li agradava el futbol. Aquell dia de setembre del 1976 que Joaquim Maria Puyal va radiar el primer partit del Barça en català a Ràdio Barcelona, vam treure cadires i el transistor al sol, a l'era de la masia, i vam escoltar emocionats els quatre gols que l'equip li va fer al Las Palmas. A l'hivern escoltava en Puyal des del llit, i cada cop que el Barça marcava, pitjava el timbre que s'havia fet instal·lar al capçal i havíem de córrer per anar a celebrar el gol amb ella.

Es passava el dia escrivint cartes. Escrivia cartes llargues i ben redactades a les amigues, als familiars i a nosaltres mateixos si érem a l'estranger o a l'internat. Per Nadal, cada any enviava més de cent felicitacions, que escrivia tan llargues com si fossin cartes. I després de festes, per cada nadala que havia rebut, feia unes ratlles d'agraïment.

De tant en tant, la baba ens cridava a la seva habitació, obria la calaixera, en treia la llibreta negra on anotava el que ens anava deixant i passàvem comptes.

—Em devies tres mil quatre-centes pessetes de l'estiu. Hi hem d'afegir les mil que em vas demanar dilluns per al taller del cotxe i les sis-centes que devies a la llibreria, i que jo vaig anar a pagar. En total, me'n deus cinc mil.

—Segur que les tres mil quatre-centes no te les havia tornat? —provava jo d'embolicar la troca.

—Seràs barrut! —s'enfadava—. Però quan m'has tornat alguna cosa?

Sabia perfectament que, en tots els anys que feia que la baba em finançava les necessitats més urgents, encara no li havia tornat ni un sol préstec. Si el deute no pujava trenta o quaranta mil pessetes era perquè de tant en tant me'n perdonava una part o me'l rebaixava amb motiu d'un regal de sant o d'aniversari.

Més endavant, quan ja estudiàvem a Barcelona, el pare ens feia anar molt justos, de manera que a mitja setmana ja tiràvem dels diners del tren de tornada i els divendres ens trobàvem a l'estació que no teníem ni cinc per pagar el bitllet.

Aviat vaig descobrir que, si repassava amb atenció la cua de passatgers que havien passat el dia a Barcelona i tornaven cap a casa, sempre hi havia algú que acabava sent amic de la família, especialment de la baba Teresa. De manera que m'acostava amb cara de gos apallissat a la primera senyora de la cua i balbucejava, com si em fes molta vergonya la meua desgràcia:

TEXT 1

—Perdoni, és que ara m'adono que he perdut els diners del tren. No me'n deixaria pas? Soc de can Farreras, demà els hi vindria a tornar a casa seva.

—De can Farreras? Net de la Maria Teresa?

—Sí, que la coneix?

—I tant. I a la teva mare, la Montserrat, també me l'estimo molt. I tu, quin ets de tots els fills?

—Soc en Rafel, el sisè.

—Quina gràcia. Té —i em donava cent pessetes que jo em comprometia a tornar l'endemà mateix.

—Demà les hi tornaré. On vol que les hi porti?

—Res, de cap manera. Dona records a la mare i a l'àvia Teresa i digue'ls que has conegut la senyora Servitja.

Rafel Nadal, *Quan érem feliços* (text adaptat)

1 Completa l'oració següent: “Vàrem estimar la baba com si _____ la nostra mare.”

- a. és
- b. fos
- c. fora
- d. seria

2 La paraula “penúries” (subratllada al text) significa a l'oració...

- a. dolor.
- b. abundància.
- c. interès pels diners.
- d. extrema escassetat.

3 Segons el text, quina era l'activitat diària principal de la baba Teresa?

- a. Escriure cartes.
- b. Estar amb els nets.
- c. Escoltar partits de futbol.
- d. Comptar els diners estalviats.

4 Quantes felicitacions de Nadal enviava cada any la baba Teresa?

- a. Un centenar, aproximadament.
- b. Menys d'un centenar.
- c. Més d'un centenar.
- d. Un miler.

TEXT 1

5 L'oració "l després de festes, per cada nadala que havia rebut, feia unes ratlles d'agraïment" significa que la baba...

- a. s'apuntava els noms de tots aquells que la felicitaven.
- b. responia a tots els que li havien enviat una felicitació de Nadal.
- c. estava molt agraïda quan els nets li cantaven cançons de Nadal.
- d. escrivia poemes de Nadal de quatre ratlles i els enviava als amics i familiars.

6 L'oració "la baba em finançava les necessitats més urgents" (subratllada al text) significa que li deixava els diners...

- a. ben de pressa, per al que ell volgués.
- b. però ell els hi havia de tornar ràpidament.
- c. perquè ell es pogués comprar allò que més li calia.
- d. i després ella els cobrava amb interessos tan aviat com podia.

7 El protagonista feia "cara de gos apallissat" (subratllat al text) perquè...

- a. les dificultats econòmiques familiars es notaven en la seva cara de tristesa.
- b. feia cara de pena i tristesa per aconseguir els seus propòsits.
- c. no tenia diners i semblava un gos abandonat o un vagabund.
- d. creia que sempre el tractaven com si fos un gos.

8 Marca amb una X a la PART 1 del FULL DE RESPOSTES si les oracions següents són verdares (casella a) o falses (casella b).

- 8.1 Durant l'estiu, l'àvia va deixar 3.400 pessetes al narrador.
- 8.2 El narrador explica que, a l'estació, sempre hi havia algun amic de la família que li deixava els diners.
- 8.3 El narrador, perquè li deixessin el que necessitava per comprar el bitllet, sempre deia que li havien pres els diners.
- 8.4 Al narrador li feia vergonya haver de reconèixer que no tenia diners per comprar el bitllet.

TEXT 1**9 En quin ordre s'expliquen els fets?****A.**

La baba Teresa i el narrador passen comptes.

B.

La baba Teresa compra postres per als dinars familiars.

C.

La baba envia diners als nets dins de les seves cartes.

D.

Escolten la retransmissió del partit de futbol.

- a. D → A → C → B
- b. C → B → D → A
- c. A → D → B → C
- d. B → C → D → A

10 Quin ordre ocupava el narrador entre els germans?

- a. Segon.
- b. Quart.
- c. Sisè.
- d. Onzè.

11 Indica quina d'aquestes oracions té les comes (,) col·locades correctament.

- a. Heu de saber, que a la baba Teresa, me l'estimava molt.
- b. Heu de saber que, a la baba Teresa me l'estimava, molt.
- c. Heu de saber, que, a la baba Teresa, me l'estimava molt.
- d. Heu de saber que, a la baba Teresa, me l'estimava molt.

12 Quin tipus de text és "La baba Teresa"?

- a. Argumentatiu.
- b. Expositiu.
- c. Predictiu.
- d. Narratiu.

TEXT 2

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta.
Marca-la a la PART 1 del FULL DE RESPOSTES.

QUI SOM

VOLUNTARIAT

VULL DONAR

PARAULES AMIGUES

ACTUALITAT

QUÈ FEM?

ACOMPANYAMENT A PERSONES GRANS

Acompanyament a domicili

Aquest programa consisteix en la visita setmanal d'un voluntari a casa d'una persona gran, per un espai aproximat de dues hores. D'aquesta manera, amb el temps, s'estableix un vincle afectiu i de confiança entre el voluntari i la persona gran.

L'acompanyament a domicili ofereix suport afectiu i nous vincles de relació a la gent gran que els permet trencar amb la seva solitud. Però, a més d'alleugerir les situacions de soledat i/o aïllament, el suport afectiu que rep la persona gran l'ajuda a reforçar els seus recursos personals, com l'autoestima, la capacitat d'adaptació, la capacitat de relació amb els altres, etc.

El nostre compromís és que aquest suport emocional es mantingui indefinidament.

Acompanyament en residències

Una persona voluntària visita setmanalment una persona gran al centre residencial.

Acompanyament en la malaltia

La persona gran acompanyada pateix una malaltia crònica complexa.

Acompanyaments esporàdics

Les persones grans que reben acompanyament a domicili o acompanyament en la malaltia tenen aquesta opció.

La persona gran té el suport d'un voluntari per anar al metge, fer gestions al carrer...

Escoltar, portar notícies de l'exterior, llegir, transmetre alegria de viure, sortir a passejar, recuperar antigues aficions, entre d'altres, seran la base de l'acompanyament a domicili.

QUÈ SIGNIFICA ACOMPANYAR?

- Reconèixer la persona i acceptar el que té d'única, respectar la seva dignitat i la seva intimitat.
- Donar valor a la seva vida i ajudar-la a redescobrir el seu potencial, permetre que expressi els seus desitjos i les seves profundes aspiracions.
- Caminar al seu costat respectant la seva evolució i el seu propi ritme, adaptant-se constantment a les seves necessitats i detectant les seves carències.
- Ajudar-la a augmentar la seva autoestima.
- Considerar-la com un ésser en evolució constant, ajudant-la a acceptar els canvis que es produeixen a la seva vida.
- Evitar que se senti exclosa socialment.

<http://www.amicsdelagentgran.org> (text adaptat)

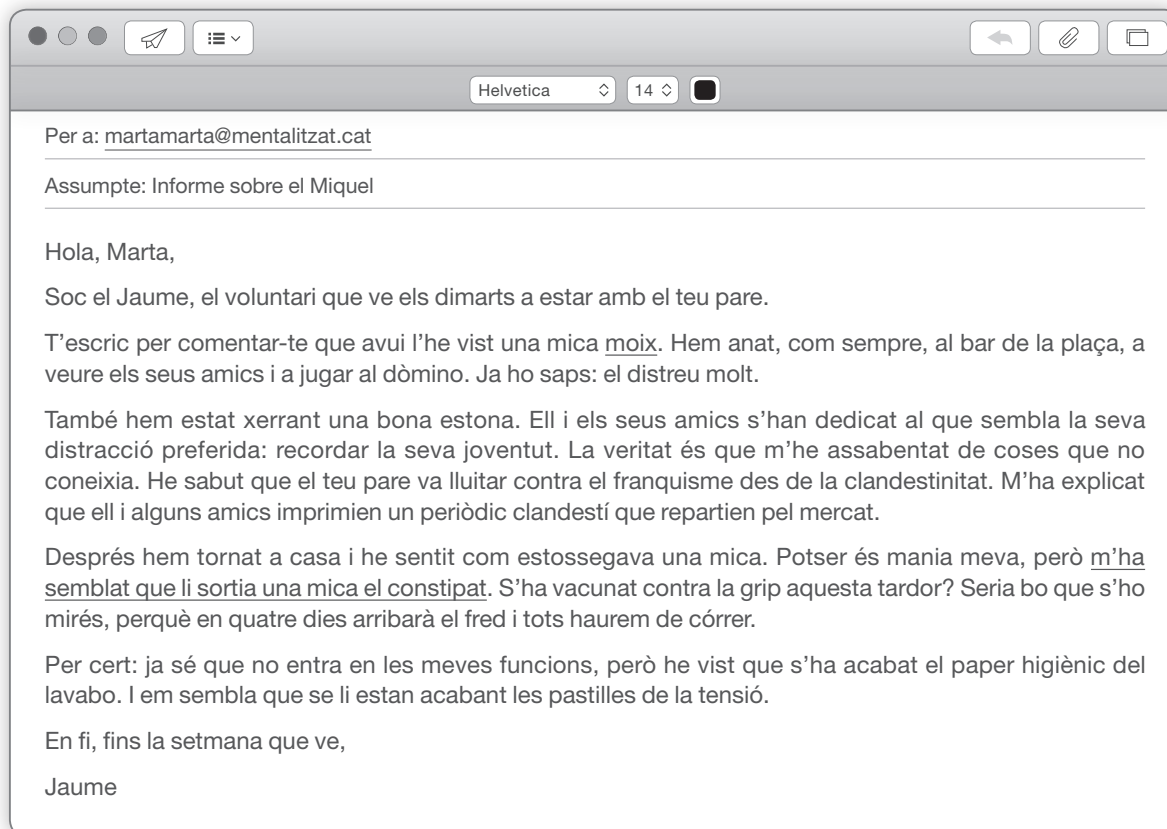
TEXT 2

- 13** Segons el text, qui fa l'acompanyament de la persona gran a domicili o en residència i amb quina periodicitat?
- Persones voluntàries, cada setmana.
 - Professionals del sector, cada mes.
 - Amics de la Gent Gran, cada dia.
 - Qualsevol persona, quan vulgui.
- 14** L'expressió “amb el temps” (subratllada al text) en aquesta oració significa...
- al moment més propici.
 - cap vegada.
 - a la llarga.
 - sovint.
- 15** Amb quin significat s'utilitza aquí “alleugerir” (subratllat en el text)?
- Fer més suportable la situació.
 - Fer més feixuga la situació.
 - Accelerar un procés.
 - Espavilar-se.
- 16** El pronom ‘la’ de la frase “Donar valor a la seva vida i ajudar-la a redescobrir el seu potencial” (subratllada al text) fa referència a la...
- vida.
 - dignitat.
 - intimitat.
 - persona.

TEXT 3

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta.
Marca-la a la PART 1 del FULL DE RESPOSTES.

INFORME SOBRE EL MIQUEL

17 Què significa “moix” (subratllat al text)?

- a. Ensopit.
- b. Animat.
- c. Cansat.
- d. Distret.

18 El Jaume no sabia que el pare de la Marta i els seus amics...

- a. van fugir de la guerra.
- b. van ser empresonats durant el franquisme.
- c. durant el franquisme van editar d'amagat una publicació.
- d. després del franquisme van editar una revista que venien al mercat.

TEXT 3

19 Un periòdic clandestí és el que s'elabora...

- a. desobeint la prohibició del govern.
- b. amb autorització del govern.
- c. en impremtes barates.
- d. només per als amics.

20 A l'oració, "M'ha semblat que li sortia una mica el constipat" (subratllada al text), 'li' es refereix...

- a. a la grip.
- b. al Miquel.
- c. al Jaume.
- d. al constipat.

21 El Jaume escriu la seva carta a...

- a. la primavera.
- b. l'estiu.
- c. la tardor.
- d. l'hivern.

22 El text del Jaume és...

- a. una carta administrativa.
- b. una carta personal.
- c. un article d'opinió.
- d. una instància.

PREGUNTES GLOBALS

23 Marca amb una X a la PART 1 del FULL DE RESPOSTES si les oracions següents són verdares (casella a) o falses (casella b).

23.1 Els acompanyaments a domicili duren aproximadament unes tres hores.

23.2 Amb aquest programa la gent gran aprèn a relacionar-se millor amb els altres.

23.3 El Jaume ajuda i fa companyia al Miquel un cop per setmana.

23.4 El Jaume s'encarrega de comprar tot el que necessita el Miquel.

24 Quin tipus d'acompanyament dels que ofereix l'associació Amics de la Gent Gran té el Miquel?

NO ESCRIGUIS EN AQUEST ESPAI

 Respon a la PART 2 del FULL DE RESPOSTES.

25 Acompanyar una persona gran “és evitar que se senti exclosa socialment”. Creus que la baba Teresa tenia aquest sentiment? Per què?

NO ESCRIGUIS EN AQUEST ESPAI

 Respon a la PART 2 del FULL DE RESPOSTES.

26 Un cop llegits els textos, explica breument què ens poden aportar les persones grans.

NO ESCRIGUIS EN AQUEST ESPAI

 Respon a la PART 2 del FULL DE RESPOSTES.

REDACCIÓ

Què es pot fer per evitar la soledat dels nostres avis? Quines iniciatives coneixes? Partint dels textos llegits, exposa de manera clara i ordenada les idees que creguis més oportunes.

Escriu una redacció de 125 paraules com a mínim. Si n'escrius menys, es veurà afectada la teva puntuació.

Et recomanem que segueixis aquest procés:

1. planificació, esquema de les idees que desenvoluparàs;
2. primera versió;
3. revisió, correcció i versió definitiva.

Pots utilitzar aquesta pàgina com a esborrany.

Escriu la versió definitiva de la teva redacció a la PART 2 del FULL DE RESPOSTES.

Anota al final el nombre de paraules escrites.

ESBORRANY

Moltes gràcies per la teva col·laboració.

Consell Superior
d'AVALUACIÓ
del Sistema Educatiu

avaluació educació secundària obligatòria 4t d'ESO

CURS 2018-2019

competència

lingüística:

llengua catalana

INSTRUCCIONS

- Per respondre a les preguntes de la prova trobaràs dos **FULLS DE RESPOSTES**.
 - El **FULL DE RESPOSTES 1** és per respondre a la majoria de preguntes, marcant una X a la casella corresponent. Només hi ha una resposta correcta per a cada pregunta. Si t'equivoques, omple tot el quadrat i marca de nou amb una X la resposta correcta. Per tornar a marcar com a correcta una resposta prèviament emplenada, encercla-la.
En acabar la prova, no t'oblidis de respondre a la pregunta de valoració que hi ha en el **FULL DE RESPOSTES 1**.
 - El **FULL DE RESPOSTES 2** és per:
 - respondre a les preguntes 21, 25 i 26;
 - escriure la redacció final.
- Per fer la prova utilitza un bolígraf.
- No facis servir cap corrector (líquid, cinta...).

TEXT 1

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta.
Marca-la en el FULL DE RESPOSTES 1.

BIBLIOTEQUES PER A DESPRÉS DE LA FI DEL MÓN

Un atac extraterrestre va destruir la Terra i la seva població. Només van quedar dos supervivents: l'Alba (de 14 anys) i en Dídac (de 9), que van passar molts dies amagats. Quan es van atrevir a sortir del seu amagatall, van comprendre que necessitaven aprendre moltes coses per poder enfrontar-se ells sols a la vida. Com que no hi havia ningú que pogués ajudar-los, van pensar que tot ho trobarien als llibres. És per això que van decidir buscar a les biblioteques, si és que encara n'hi havia.

Volien començar per la de la Universitat, però havia quedat tot en runes i no van poder arribar on hi havia els llibres. Més afortunats van ser a la Biblioteca de Catalunya, bona part de la qual quedava a la intempèrie. El desordre dels volums estesos per terra era impressionant i, tot i que alguns n'havien protegit d'altres, la majoria ja no eren aprofitables. De tota manera, en quedaven prou a cobert per assegurar-los un bon botí. Hi tindrien feina per anys.

Com que no quedaven aliments, havien sembrat plantes d'hort. Mentre esperaven que les plantes germinessin sota terra i es decidissin a sortir, van traslladar-se cada dia a Barcelona, on, abans d'emmagatzemar els llibres, van anar fent el recorregut per totes les biblioteques amb l'ajut d'una guia informativa de la ciutat que havien trobat. El gran descobriment el van fer, per casualitat, en una llibreria potser especialitzada en publicacions tècniques, quasi totes immaculades, com sortides de la impremta, ja que el sostre de l'establiment havia resistit amb fermesa l'impacte de la caiguda dels pisos del damunt. Hi havia també, amb gran alegria de l'Alba, una bona quantitat de textos de medicina, molts dels quals es va endur a la rulot, per si de cas, si bé de moment no els podria llegir perquè de dia prou enfeïnats estaven i, de nit, tenien el problema de la falta de llum.

I les plantes ja començaren a treure el nas, potser afavorides per un acabament de tardor i començaments d'hivern plens de bonança. Un matí van entrar el primer carregament de llibres a un subterrani del passeig de Gràcia, on, sense gaires llocs entre els quals escollir, decidiren de reunir tots els volums salvats de l'hecatombe¹. Com que no hi havia prestatgeries i el local era ple de cotxes, van començar a apilar-los a l'interior dels vehicles. A la banda de fora dels parabrises, clavaven un paperet que especificava el contingut de la "biblioteca".

El fred d'aquell any no es deixà sentir fins ben entrat l'hivern. Un matí, en sortir de la rulot, van veure que els camps eren coberts d'una minsa capa de gel. El canvi bruscat de temperatura, però, no alterà els seus costums: continuaren traslladant-se gairebé cada dia a ciutat i amuntegant llibres a l'aparcament fins que, l'endemà d'una nit que havia plogut a bots i barrals, el van trobar mig inundat d'aigua.

Van haver d'interrompre llavors aquella tasca i, durant una setmana, van treballar entre les runes per obrir-hi un desguàs² cap a una boca de clavegueram que els costà de descobrir i netejar. Amb tot i això, tots dos van convenir que potser no havien escollit l'indret més adequat per fer-hi una biblioteca; de moment, però, no se'ls acudia cap altra solució.

¹ **hecatombe**: gran matança o accident en què hi ha moltes víctimes.

² **desguàs**: lloc per on surt l'aigua que s'acumula en un lloc.

TEXT 1

I la van trobar un matí que, a les Rambles, on havien penetrat per la banda de baix, en Dídac es ficà per un forat, va seguir un passadís, baixà uns graons i, al capdavant, desembocà en una sala on hi havia un escenari i tot de tauletes i cadires. El sostre resistia bé i, tot i la pluja recent, no es notava cap senyal d'humitat.

Amb cura, van eixamplar el forat exterior, apuntalaren amb fustes l'entrada i una part del passadís, on el sostre feia una mica de panxa. No era una sala massa gran, però de llibres n'hi cabien milers, i aquí no es mullarien.

I mentre anaven fent, l'Alba, a la qual sempre havien agradat les reproduccions de quadres i d'estàtues dels llibres escolars i de les revistes que veia, va pensar que amb els llibres no n'hi havia prou, que també valia la pena de preocupar-se de les obres artístiques que devia haver-hi als museus.

Van posar-se a recollir-les totes cap als racons que oferien més seguretat, però al cap d'una estona en Dídac digué:

—Si ho fem així, ho començarem tot i no acabarem res, Alba.

La noia va comprendre que era una observació de sentit comú i, com que li semblava que, al capdavant, els llibres tenien prioritats, ajornaren aquella feina per més endavant. Era una llàstima, reflexionà, que no disposessin de més mans.

Manuel de Pedrolo, *Mecanoscrit del segon origen* (text adaptat)

1 Què significa 'extra-' a la paraula "extraterrestre" (subratllada al text)?

- a. Contra la Terra.
- b. Per sobre de la Terra.
- c. De fora de la Terra.
- d. De l'interior de la Terra.

2 L'Alba es va sentir molt alegre en descobrir llibres de medicina perquè...

- a. en Dídac es trobava malament i així podria curar-lo.
- b. era una noia molt interessada a adquirir tot tipus de coneixement.
- c. aquests llibres podien ser necessaris per assegurar la seva supervivència.
- d. com que era una gran lectora, la troballa de llibres en bon estat va ser un regal inesperat.

3 Què significa l'expressió "treure el nas" (subratllada al text)?

- a. Observar amb atenció.
- b. Deixar-se veure una mica.
- c. Descobrir alguna cosa oculta.
- d. Ensumar alguna cosa, sospitar.

TEXT 1

4 A l'oració "van treballar entre les runes per obrir-hi un desguàs" (subratllada al text), 'hi' es refereix a...

- a. una setmana.
- b. una boca.
- c. les runes.
- d. la tasca.

5 A la frase "l la van trobar un matí que, a les Rambles..." (subratllada al text), 'la' es refereix a la...

- a. noia.
- b. solució.
- c. biblioteca.
- d. boca de clavegueram.

6 Marca amb una X en el FULL DE RESPOSTES 1 si les oracions següents són verdaderes (casella a) o falses (casella b).

6.1 L'Alba i en Dídac van sobreviure gràcies als consells dels seus pares.

6.2 La inundació els va obligar a ajornar l'operació de salvament de llibres.

6.3 El darrer local que van trobar tenia l'aspecte d'un petit teatre.

6.4 La noia no tenia cap sensibilitat cultural ni artística.

7 En quin ordre es narren els fets?

A.

Han de canviar la ubicació dels llibres perquè el local s'ha inundat.

B.

Decideixen guardar els llibres en un aparcament.

C.

Troben a les Rambles un nou espai que sembla segur.

D.

Cerquen llibres per les biblioteques més conegudes de la ciutat.

- a. C → D → A → B
- b. D → C → B → A
- c. A → B → D → C
- d. D → B → A → C

TEXT 1**8 Al capdavant la noia va comprendre que...**

- a. el més important era apuntalar el local que servia de magatzem de llibres.
- b. només havien de recopilar i classificar els llibres de medicina.
- c. calia restaurar les obres d'art que sortien als llibres escolars.
- d. el salvament dels llibres era per a ells l'objectiu principal.

9 Indica quina d'aquestes oracions té les comes (,) col·locades correctament.

- a. La biblioteca atapeïda de llibres desendreçats, era, un lloc senzill, però agradable.
- b. La biblioteca, atapeïda de llibres desendreçats, era un lloc senzill, però agradable.
- c. La biblioteca, atapeïda de llibres desendreçats, era un lloc senzill però, agradable.
- d. La biblioteca atapeïda de, llibres desendreçats, era un lloc senzill però, agradable.

10 El text que has llegit pertany a una novel·la...

- a. històrica.
- b. amorosa.
- c. policíaca.
- d. de ciència-ficció.

TEXT 2

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta.
Marca-la en el FULL DE RESPOSTES 1.

MÓN LLIBRE, TROBADA DE BIBLIOTUBERS

Ha nascut a Youtube una comunitat de nous crítics literaris. S'anomenen a si mateixos *booktubers*, bibliotubers si adoptem la forma catalana del terme, i han substituït els clubs de lectura pels vídeos casolans. Les biblioteques de Barcelona van organitzar una trobada d'aquests joves lectors dins de #MónLlibre2016, que se celebrà els dies 16 i 17 d'abril al CCCB on recomanaren llibres amb vídeos autoeditats.

Vivim submergits en un entorn canviant dominat per la tecnologia digital. Gràcies a Internet, els mitjans de comunicació tradicionals han evolucionat cap a noves maneres de comunicar. Els nous mitjans han convertit l'usuari de la xarxa en un productor de continguts culturals. Sembla que els més joves són els grans protagonistes d'aquesta revolució en la comunicació. Primer, perquè amb tota naturalitat incorporen aquests mitjans a la seva quotidianitat i segon, perquè mostren unes habilitats sorprenents per apropiars-se'ls. Si tenim en compte que les manifestacions visuals —ja sigui fotografia o audiovisual— atrauen molts joves i generen més viralitat que un document escrit, no ens pot estranyar que el fenomen dels *booktubers* emergeixi amb força i guanyi seguidors cada dia.

Booktube és la comunitat a Youtube on aquests joves entusiastes promouen l'hàbit de la lectura. Des de casa comparteixen la seva passió pels llibres enregistrant vídeos de poc més de 5 minuts de durada plens de creativitat i originalitat. Amb una destresa i un enginy sorprenents, ressenyen llibres, recomanen novetats, mostren les seves biblioteques i fomenten el debat literari mitjançant reptes i opinions. Tenen la gràcia d'explicar en pocs minuts la seva experiència amb el darrer llibre llegit. Però, a més a més, mostren un domini total del mitjà perquè s'encarreguen de l'edició i, alhora, musiquen i difonen de les seves creacions a les xarxes socials.

El fenomen dels *booktubers* demostra que la lectura ha deixat de ser un hàbit solitari, aïllat i silenciós per convertir-se en una pràctica de col·laboració. I potser el més important és que es mostra com una eina molt eficaç per fomentar la lectura entre un jovent sovint poc motivat per aspectes culturals.

Marta Pallarès, <http://www.nuvol.com> (text adaptat)

11 Les noves maneres de comunicar han convertit l'usuari de la xarxa en una persona...

- a. solitària i aïllada.
- b. productora de continguts culturals.
- c. professional de producció de vídeos.
- d. tècnica especialitzada en ordinadors.

TEXT 2

12 El fet que les manifestacions visuals “generen més viralitat” (subratllat al text) que els documents escrits significa que...

- a. es propaguen amb molta rapidesa a través de les xarxes.
- b. es difonen amb més lentitud que les publicacions en paper.
- c. infecten amb virus els ordinadors, però no els documents escrits.
- d. promouen la virilitat de l'observador, mentre que els escrits la disminueixen.

13 Quina durada solen tenir els vídeos dels bibliotubers?

- a. Depèn del nombre de visites que reben.
- b. No hi ha una durada habitual.
- c. Poc més de 5 minuts.
- d. Entre 16 i 17 minuts.

14 En quin ordre s'exposen aquestes idees?

<p>A. Avui dia és un moment de grans canvis en el camp dels mitjans de comunicació.</p>	<p>B. Gràcies a aquesta mena de pràctiques augmenta l'interès per la cultura entre els joves.</p>	<p>C. A la primavera ha tingut lloc una trobada de joves interessats per la lectura.</p>	<p>D. Els bibliotubers encomanen el seu interès per la lectura publicant vídeos a la xarxa.</p>
--	--	---	--

- a. C → B → A → D
- b. C → A → B → D
- c. D → B → C → A
- d. B → D → C → A

15 Indica quina d'aquestes oracions té els dos punts (:) i les comes (,) col·locades correctament.

- a. Aquesta comunitat de Youtube destinada al foment de, la lectura, s'anomena així: *Booktube*.
- b. Aquesta comunitat, de Youtube, destinada al foment de la lectura: s'anomena així *Booktube*.
- c. Aquesta comunitat de Youtube, destinada al foment de la lectura, s'anomena així: *Booktube*.
- d. Aquesta comunitat, de Youtube destinada al foment de la lectura, s'anomena així: *Booktube*.

TEXT 3

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta.
Marca-la en el FULL DE RESPOSTES 1.

NO SAPS ON DESAR-LOS, ELS LLIBRES?

Cada cop que sento aquesta frase, em crema l'estómac. No saps on desar-los, els llibres? De veritat? I la roba? T'has preguntat mai on guardar la roba de casa? Decideixes prescindir d'aquella faldilla que tant t'agrada perquè a l'armari de casa no hi cap? I les joguines? Has arribat a plantejar-te no comprar-ne mai més, perquè a casa no caben enlloc?

Aquesta frase "No sé on desar-los, els llibres" acostuma a ser l'excusa d'aquell que no té gaire interès a llegir.

Les biblioteques fan una funció extraordinària. Però els llibres indispensables, aquells que et roben l'ànima, aquells que et ve de gust tocar, olorar, degustar... aquells que et permeten perdre't entre les pàgines i viure mons fascinants... de debò que no hi caben a casa?

Com tot a la vida, crec que és una qüestió de prioritats. I aquesta prioritat comença a l'època de la infantesa quan els pares compren els primers llibres als seus fills. No hi ha res més meravellós que veure un nen atrapat per la lectura d'un llibre. És una manera de fer nens lectors que en un futur s'estimaran la literatura i li atorgaran el lloc que es mereix. Quin? El de la biblioteca personal o el de la prestatgeria de casa, sens dubte. Perquè si no situem els llibres a la prestatgeria central de la nostra vida o a la biblioteca que cada infant s'ha de construir, no estarem situant bé la cultura a la nostra escala de valors. I el missatge que transmetem és: la cultura no val per a res.

Si volem un món amb nanos lectors que més tard s'estimin la literatura, hem de fer lloc sí o sí, als nostres llibres. No s'acabarà el món per arraconar aquell record turístic de l'excursió a Montserrat o les fotos del viatge a Berlín que tant ens agraden. Ho superarem. Com he dit, no passarà res. O de fet, passaran moltes coses. Potser el vostre habitatge s'omplirà de personatges misteriosos, aventures trepidants, cases abandonades, illes secretes, viatges extraordinaris, homes convertits en escarabats... Proveu-ho, proveu-ho, que, si feu lloc als llibres, passaran coses.

Laia Aguilar, *TimeOut Barcelona* (text adaptat)

16 Segons el text, quan diem "No sé on desar-los, els llibres" (subratllat al text), indirectament transmetem que...

- a. no cal comprar-ne, perquè ja existeixen biblioteques magnífiques que els custodien.
- b. són imprescindibles i llegir-los ha de ser una prioritat a la nostra vida quotidiana.
- c. la cultura no té cap valor ni hi ha cap interès a fomentar la lectura.
- d. tenim problemes d'espai a casa perquè tenim massa roba.

17 A l'expressió "un nen atrapat per la lectura d'un llibre" (subratllada al text), què significa 'atrapat'?

- a. Entusiasmada.
- b. Impassible.
- c. Sorprès.
- d. Esgotada.

TEXT 3**18 Segons el text, on cal que situem els llibres?**

- a. A la prestatgeria central de la nostra vida.
- b. A les mans dels infants i dels seus pares.
- c. Al racó dels records turístics.
- d. A la biblioteca del barri.

19 En quin ordre s'exposen aquestes idees?**A.**

Si atorguem un lloc en la nostra vida als llibres podrem viure grans experiències.

B.

L'autora no entén com algú pot dir que els llibres imprescindibles no caben a casa.

C.

Moltes vegades busquem excuses per justificar que no llegim.

D.

El gust per la lectura cal iniciar-lo a la infantesa.

- a. C → D → B → A
- b. B → A → D → C
- c. A → D → C → B
- d. B → C → D → A

20 Què significa “trepidants” (subratllat al text)?

- a. Sorolloses.
- b. Angoixants.
- c. Complicades.
- d. Emocionants.

21 A quina revista s'ha publicat aquest text?

NO ESCRIGUIS EN AQUEST ESPAI

 Respon en el FULL DE RESPOSTES 2.

22 Quina és la intenció del text?

- a. Denunciar les excuses absurdes de moltes persones per justificar-se.
- b. Reivindicar i fomentar la lectura com a font de coneixement i de plaer.
- c. Insistir que cal comprar llibres per poder tenir una biblioteca personal a casa.
- d. Demostrar que la cultura no val per a res perquè no forma part de la nostra escala de valors.

23 Quin tipus de text acabes de llegir?

- a. Argumentatiu.
- b. Informatiu.
- c. Descriptiu.
- d. Instructiu.

PREGUNTES GLOBALS

24 Tenint en compte el segon i el tercer text que has llegit, marca amb una X en el FULL DE RESPOSTES 1 si les oracions següents són verdaderes (casella a) o falses (casella b).

24.1 Compartir opinions sobre llibres i lectures ens converteix en lectors més competents.

24.2 Cap jove no se sent atret per la lectura perquè els llibres fan nosa.

24.3 Els bibliotubers són un recurs que ens pot ajudar a construir la nostra biblioteca personal.

24.4 Les biblioteques són institucions que únicament es dediquen a emmagatzemar llibres.

25 Una tarda vas a casa d'un amic a fer deures i t'adones que no tenen llibres als prestatges. A partir del que has llegit, per què creus que pot passar això?

NO ESCRIGUIS EN AQUEST ESPAI

 Respon en el FULL DE RESPOSTES 2.

26 Llegir no serveix per a res. Estàs d'acord amb aquesta afirmació? Justifica les teves raons a partir de la lectura dels tres textos.

NO ESCRIGUIS EN AQUEST ESPAI

 Respon en el FULL DE RESPOSTES 2.

REDACCIÓ

Tria un llibre que t'hagi agradat molt i fes-te bibliotuber per un dia. Prepara **la teva crítica** com si haguessis d'explicar-la davant de la càmera als teus seguidors.

Escriu una redacció de 125 paraules com a mínim. Si n'escrius menys, es veurà afectada la teva puntuació.

Et recomanem que segueixis aquest procés:

1. planificació, esquema de les idees que desenvoluparàs;
2. primera versió;
3. revisió, correcció i versió definitiva.

Pots utilitzar aquesta pàgina com a esborrany.

Escriu la versió definitiva de la teva redacció en el FULL DE RESPOSTES 2.

Anota al final el nombre de paraules escrites.

ESBORRANY

Moltes gràcies per la teva col·laboració.

Consell Superior
d'AVALUACIÓ
del Sistema Educatiu

avaluació educació secundària obligatòria 4t d'ESO

ENGANXEU
L'ETIQUETA IDENTIFICATIVA
EN AQUEST ESPAI

CURS 2017-2018

competència

lingüística:

llengua catalana

INSTRUCCIONS

- Per fer la prova utilitza un bolígraf.
- Aquesta prova té diferents tipus de preguntes:
 - La majoria les has de respondre marcant una X a la casella corresponent en el full de respostes. Només hi ha una resposta correcta per a cada pregunta. Si t'equivoques, has d'omplir tot el quadrat i marcar de nou amb una X la resposta correcta. Per tornar a marcar com a correcta una resposta prèviament emplenada, encercla-la.
 - Les preguntes 3, 25 i 26 les has de respondre en el quadern.
- No facis servir cap corrector (líquid, cinta...).
- Quan acabis, no t'oblidis de respondre a la pregunta que hi ha en el full de respostes.

TEXT 1

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta.
Marca-la en el full de respostes.

UN AMIC ESTRAFOLARI

Quan jo el vaig conèixer ja feia parlar d'ell.

Encara me'n recordo. Érem a mig curs del 1867. Ell seguia els estudis de pèrit agrònom¹. Jo estudiava dret civil.

L'Armengol, el meu amic, va venir, com cada vespre, a la pensió, per anar a donar un tomb havent sopat. I ell que, quan vàrem ser al carrer, em diu:

—Saps on podríem anar aquest vespre? Al Cafè de les Delícies. Sé que hi torna a anar en Daniel Serrallonga, a qui desitges conèixer i, si hi és, te'l presentaré.

—Apa, doncs: ja estem anant-hi —vaig fer jo, més content que si em convidés al teatre.

I... tras, tras, tras... ja no vàrem parar fins a arribar a aquell cafè. Però des de la sala d'entrada, en Serrallonga no es veia.

Vàrem anar resseguint el passadís, fixant-nos detingudament en cadascun dels clients que hi havia, discutint o llegint diaris. De sobte, sento que l'Armengol fa, tot d'un plegat, un "Ara!" que va durar cinc segons.

Miro, i veig que va cap a un home que estava molt capficat en la lectura d'un diari. Es para davant seu i, per donar-li la bona nit i causar-li un ensurt, quina se'n pensa?... ell que li dona un pinyac ben fort al diari. Però què havia fet? L'agredit es va estremir de cap a peus com si l'hagués picat un escurçó. Tot l'home es va aixecar, tan llarg com era, amb posat amenaçador, esblanqueït de ràbia, amb els ulls fora del cap i les ulleres torçades, cercant l'insolent autor d'aquell pinyac.

—Què dimoni! —vaig pensar jo corrent-hi per ajudar a evitar l'escàndol. Però, encara no havia donat ni cinc passes, que ja vaig veure jurat el perill: l'Armengol s'havia fet perdonar amb aquell somriure simpàtic que sempre ha tingut, i en Serrallonga, desarmat segurament per l'evidència de la bona intenció, recobrava els colors i s'acontentava amb amenaçar el seu amic amb un revés més acaroador que altra cosa, acompanyant-lo amb les següents paraules:

—De poc que no et pego, ximplet! No pensava pas en tu.

Llavors l'Armengol va fer la meua presentació, i ell i jo ens vàrem asseure a banda i banda de l'agrònom, picant de mans perquè ens servissin cafè.

En Daniel Serrallonga, més gran que nosaltres, devia llavors tenir uns vint-i-cinc anys; però, descolorit, xuclat de cara, amb barba espessa, arranada i d'un roig pebre i sal com els cabells, que duia també molt curts, semblava tenir-ne més. Els seus ulls rodons i de nina grisa, a penes visibles a través del vidre gruixut d'aquelles ulleres d'or, convidaven a afegir-li anys, o a fer-lo, almenys, d'edat indefinible. Tenia el cap gros, de front bombat i curt, les celles borroses, i, en escoltar o rumiar amb els ulls girats en blanc i la nina perduda, la vena frontal i l'arruga de les entrecelles se li inflaven i encenien com per sobtada congestió.

Era alt i escanyolit, vestia amb descuit, i es distingia, sobretot, pel mal gust de les seves corbates, sempre de colors rabiosos i amb el nus a mig fer. Calorós de mena, duia sempre el barret al clatell, els colls molt amples, no duia mai abric, per fred que fes; però, per una contradicció xocant, anava sempre amb pantalons estrets i l'americana botonada de dalt a baix, per més mocadors i llibres i diaris que dugués a la butxaca.

¹ pèrit agrònom: titulació inferior a enginyer agrònom.

TEXT 1

No abandonava mai son bastó de porra de ferro ni es treia dels llavis la gastada pipa; i, quan se'l veia pel carrer, solia anar sol, amb cara amoïnada, molt de pressa, tibat com un tambor major i quasi sempre eixugant-se la suor del front, del coll i dels canells. Era ben bé el tipus que m'havia ja cridat l'atenció alguna vegada per les seves estranyes maneres i que l'Armengol m'havia descrit temps enrere.

Narcís Oller, *La bogeria* (text adaptat)

1 Què significa “estrafolari”, paraula que forma part del títol?

- a. Estrany i extravagant pel seu caràcter absurd, còmic o ridícul.
- b. Interessant i atractiu, sobretot per les possessions que té.
- c. Estranger, persona que prové d'una altra cultura.
- d. Extraordinari, magnífic i irrepetible.

2 L'any 1867 pertany al segle...

- a. XVII.
- b. XVIII.
- c. XIX.
- d. XX.

3 Què eren els estudis de pèrit agrònom?

.....

0-1

c

4 On troben en Daniel Serrallonga?

- a. Al teatre.
- b. A la biblioteca.
- c. A la facultat de dret.
- d. Al Cafè de les Delícies.

5 Després de l'ensurt, en Daniel Serrallonga...

- a. dedica un revés amistós a l'Armengol i prenen un cafè junts.
- b. es posa nerviós, s'enfada i insulta l'Armengol i el narrador.
- c. amenaça greument el seu amic i no vol saber-ne res més.
- d. tot enfadat, agafa una ampolla i provoca els dos joves.

6 Quina edat tenia en Serrallonga?

- a. Uns dinou anys.
- b. Vint anys complerts.
- c. Vint-i-tres anys.
- d. Uns vint-i-cinc anys.

TEXT 1

7 A l'oració "semblava tenir-ne més" (subratllada al text), el pronom 'en' es refereix...

- a. als anys.
- b. a la cara.
- c. a la barba.
- d. als cabells.

8 Què es destaca al text de la vestimenta del protagonista?

- a. La roba bruta.
- b. L'abric gruixut.
- c. El barret ben posat.
- d. Les corbates llampants.

9 Marca amb una X, en el full de respostes, si les oracions següents són verdaderes (casella a) o falses (casella b).

9.1 L'Armengol havia estudiat dret civil.

9.2 En Daniel Serrallonga i l'Armengol es coneixien de feia temps.

9.3 En Daniel Serrallonga tenia un defecte a la vista.

9.4 En Serrallonga era molt fredolíc.

10 En quin ordre es fa la presentació d'en Daniel Serrallonga?

A. El cos i la vestimenta.	B. El cap.	C. La personalitat.	D. L'edat.
--------------------------------------	----------------------	-------------------------------	----------------------

- a. B → D → C → A
- b. D → C → B → A
- c. D → B → A → C
- d. A → D → C → B

11 El narrador volia conèixer en Daniel Serrallonga perquè...

- a. tenia curiositat per saber com era un personatge tan especial.
- b. estava segur que el podria ajudar en els seus estudis.
- c. creia que arribarien a ser grans amics.
- d. volia que l'Armengol l'admirés.

12 Quins diferents tipus de text hi ha en el que has llegit?

- a. Diàleg, narració, exposició.
- b. Narració, diàleg, descripció.
- c. Exposició, diàleg, descripció.
- d. Narració, argumentació, descripció.

TEXT 2

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta.
Marca-la en el full de respostes.

QUI ERA LA MONYOS?

Hi ha una expressió que diu: “ets més famós que la Monyos”. Però... qui era “la Monyos”?

El seu nom real era Dolors Bonella i Alcàsser. Va ser un personatge molt conegut que va freqüentar durant molts anys les Rambles de Barcelona, on cridava l'atenció per la seva manera estrofolària de vestir i els seus pentinats amb diversos monyos que adornava amb les flors que li regalaven les floristes de la Rambla de les Flors. S'explicaven moltes històries de la vida d'aquesta dona, segurament la majoria falses, però la fantasia popular és molt donada a inventar.

Una de les històries més conegudes il·lustrava l'origen del seu estat: havia perdut l'enteniment a causa de la mort de la seva única filla en un accident de trànsit, atropellada per un cotxe de cavalls. Una altra de les històries és que es va enamorar del fill d'una família noble de Barcelona, que es va oposar a la relació. Ella va quedar en estat i, quan va néixer el fill, l'hi van arrabassar. Aquest fet la va portar a embogir i, pel tractament que se li va aplicar, va perdre la memòria i la raó.

Va morir al novembre de 1940, quan estava ingressada en un asil perquè s'havia posat malalta. Algú va pagar un enterrament molt luxós i diverses corones de flors, cosa que va fer créixer encara més el misteri que amagava la Monyos. Potser va pagar l'enterrament la família que li va prendre el fill i la va fer embogir?

S'explica també que durant un temps la seva tomba tenia sempre flors fresques que li posaven les floristes de les Rambles de Barcelona.

El 1996, Mireia Ros va dirigir una pel·lícula sobre la vida de la Monyos, protagonitzada per l'actriu Julieta Serrano. També es va estrenar un musical titulat *La Monyos. El musical*.

<http://artigoo.com> (text adaptat)

13 Del personatge de la Monyos el text destaca que...

- a. la seva família li va pagar un enterrament molt luxós.
- b. tot i ser de bona família, va tenir un enterrament molt humil.
- c. era molt popular a les Rambles per la manera de vestir-se i pentinar-se.
- d. es feia els monyos tota sola i a les Rambles de Barcelona tothom la imitava.

TEXT 2

14 El pronom 'li' de l'oració "les flors que li regalaven les floristes" (subratllada al text) fa referència a...

- a. la Rambla de les Flors.
- b. les floristes.
- c. la Monyos.
- d. les flors.

15 Què significa "arrabassar" (subratllat al text)?

- a. Arreplegar.
- b. Esgarrapar.
- c. Expropiar legalment.
- d. Prendre de manera violenta.

16 Què va passar després de l'enterrament de la Monyos?

- a. Les floristes de les Rambles van regalar flors fresques a tothom.
- b. El misteri sobre el personatge va augmentar.
- c. Es va posar de moda el seu pentinat.
- d. Tothom se'n va oblidar de seguida.

17 Segons el text, en quin moment la vida de la Monyos va arribar al cinema i al teatre musical?

- a. L'any 1940.
- b. A finals del segle XIX.
- c. Noranta-sis anys després de la seva mort.
- d. Al cap de més de cinquanta anys de la seva mort.

18 Indica quina de les oracions següents té les comes (,) ben posades:

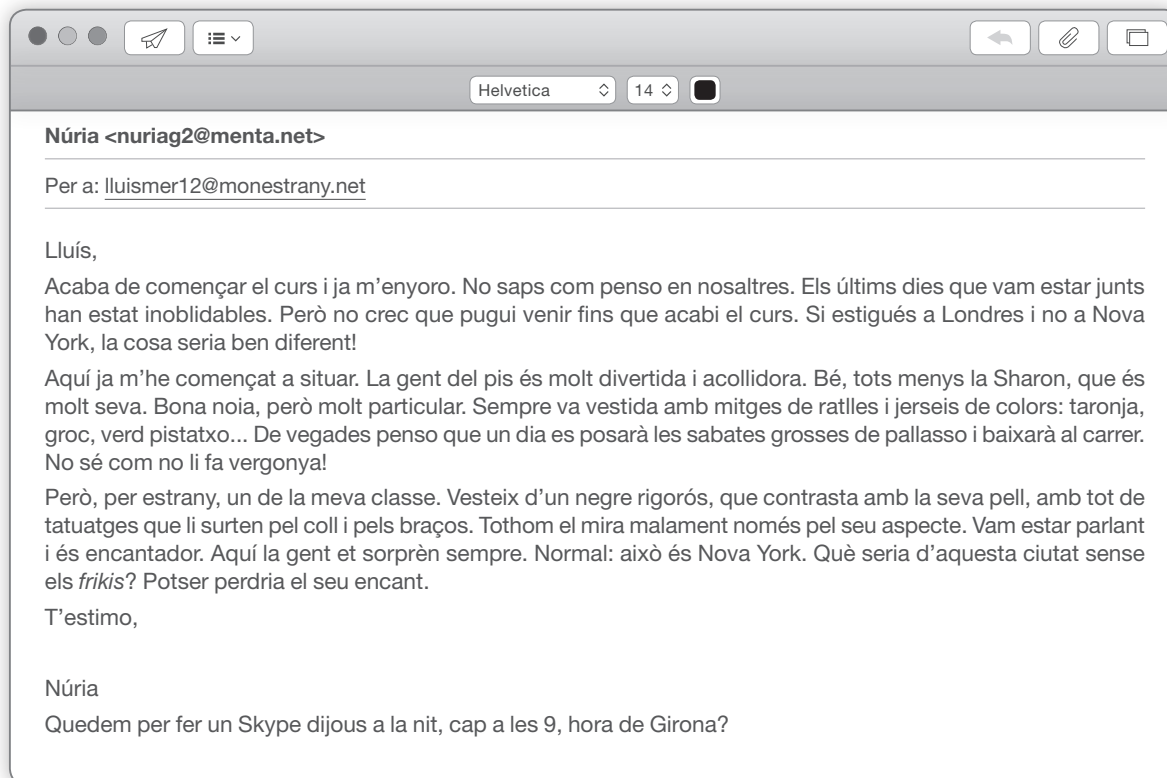
- a. La Monyos per la seva manera de ser, es va convertir en un símbol, per als barcelonins.
- b. La Monyos, per la seva manera de ser, es va convertir en un símbol per als barcelonins.
- c. La Monyos, per la seva manera de ser, es va convertir en un símbol, per als barcelonins.
- d. La Monyos, per la seva manera de ser es va convertir en un símbol, per als barcelonins.

19 Qui era la Monyos? és un text...

- a. argumentatiu.
- b. expositiu.
- c. de ficció.
- d. d'opinió.

TEXT 3

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta.
Marca-la en el full de respostes.

NOVA YORK - GIRONA

Helvetica 14

Núria <nuriag2@menta.net>

Per a: lluismer12@monestrany.net

Lluís,

Acaba de començar el curs i ja m'enyoro. No saps com penso en nosaltres. Els últims dies que vam estar junts han estat inoblidables. Però no crec que pugui venir fins que acabi el curs. Si estigués a Londres i no a Nova York, la cosa seria ben diferent!

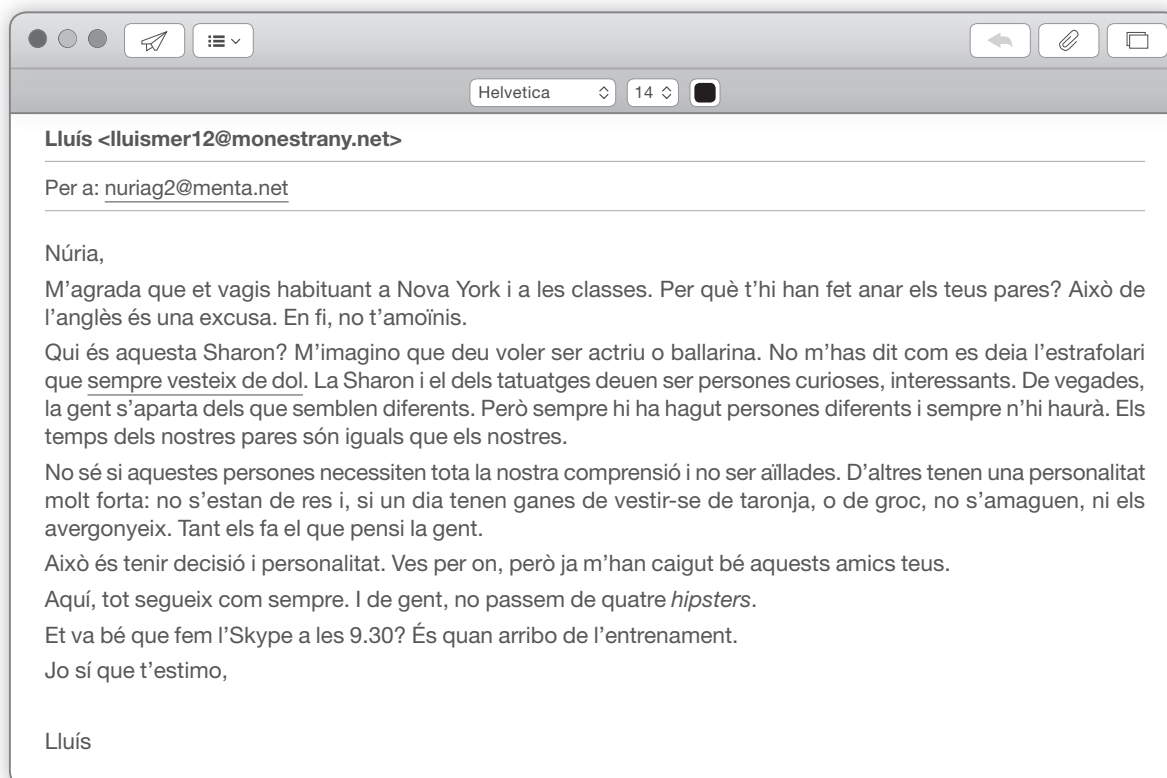
Aquí ja m'he començat a situar. La gent del pis és molt divertida i acollidora. Bé, tots menys la Sharon, que és molt seva. Bona noia, però molt particular. Sempre va vestida amb mitges de ratlles i jerseis de colors: taronja, groc, verd pistatxo... De vegades penso que un dia es posarà les sabates grosses de pallasso i baixarà al carrer. No sé com no li fa vergonya!

Però, per estrany, un de la meua classe. Vesteix d'un negre rigorós, que contrasta amb la seva pell, amb tot de tatuatges que li surten pel coll i pels braços. Tothom el mira malament només pel seu aspecte. Vam estar parlant i és encantador. Aquí la gent et sorprèn sempre. Normal: això és Nova York. Què seria d'aquesta ciutat sense els *frikis*? Potser perdria el seu encant.

T'estimo,

Núria

Quedem per fer un Skype dijous a la nit, cap a les 9, hora de Girona?

Helvetica 14

Lluís <lluismer12@monestrany.net>

Per a: nuriag2@menta.net

Núria,

M'agrada que et vagis habituant a Nova York i a les classes. Per què t'hi han fet anar els teus pares? Això de l'anglès és una excusa. En fi, no t'amoïnis.

Qui és aquesta Sharon? M'imagino que deu voler ser actriu o ballarina. No m'has dit com es deia l'estrafolari que sempre vesteix de dol. La Sharon i el dels tatuatges deuen ser persones curioses, interessants. De vegades, la gent s'aparta dels que semblen diferents. Però sempre hi ha hagut persones diferents i sempre n'hi haurà. Els temps dels nostres pares són iguals que els nostres.

No sé si aquestes persones necessiten tota la nostra comprensió i no ser aïllades. D'altres tenen una personalitat molt forta: no s'estan de res i, si un dia tenen ganes de vestir-se de taronja, o de groc, no s'amaguen, ni els avergonyeix. Tant els fa el que pensi la gent.

Això és tenir decisió i personalitat. Ves per on, però ja m'han caigut bé aquests amics teus.

Aquí, tot segueix com sempre. I de gent, no passem de quatre *hipsters*.

Et va bé que fem l'Skype a les 9.30? És quan arribo de l'entrenament.

Jo sí que t'estimo,

Lluís

TEXT 3

20 La Núria té un company de classe que...

- a. es vesteix com un pallasso.
- b. no parla amb la gent que va tatuada.
- c. sembla un vampir i quan hi parles encara fa més por.
- d. impacta per l'aspecte, però li encanta com a persona.

21 Què hi ha anat a fer, la Núria, a Nova York?

- a. Estudiar anglès.
- b. Un curs d'Skype.
- c. Un curs de teatre.
- d. Conèixer altres persones.

22 L'oració "sempre vesteix de dol" (subratllada al text) significa que...

- a. se li ha mort algú de la família i no ho ha superat.
- b. vol fer pena als altres per cridar l'atenció.
- c. es vesteix de color negre.
- d. és una persona trista.

23 Completa l'oració següent amb la forma correcta: "Després que la Núria li expliqués la seva nova vida, el Lluís creia que li _____ conèixer els seus nous amics."

- a. agrada
- b. agradarà
- c. agradaria
- d. agradava

PREGUNTES GLOBALES

24 Marca amb una X, en el full de respostes, si les oracions següents són verdaderes (casella a) o falses (casella b).

24.1 La Monyos era una florista de les Rambles que va embogir.

24.2 La pel·lícula sobre la Monyos es va fer després que ella morís.

24.3 El Lluís imagina que la Sharon vol dedicar-se al teatre o a la dansa per la manera com es vesteix.

24.4 El Lluís pensa que abans hi havia més persones *frikis* i *hipsters* que no pas ara.

25 Què tenen en comú en Serrallonga, la Monyos i els nous amics de la Núria?

.....

.....

.....

.....

0-1

ae

26 Quin tret que tenen en comú les persones d'aspecte estrany es valora positivament als textos?

.....

.....

.....

.....

0-1

af

REDACCIÓ

Què creus que és millor: seguir el corrent majoritari o ser tu mateix? Què en penses?
Partint dels textos llegits, exposa la teva opinió de manera clara i ordenada.

Escriu una redacció de 125 paraules com a mínim. Si n'escrius menys, es veurà afectada la teva puntuació.

Et recomanem que segueixis aquest procés:

1. planificació, esquema de les idees que desenvoluparàs;
2. primera versió de la redacció;
3. revisió, correcció i versió definitiva.

Anota al final el nombre de paraules escrites.

Pots utilitzar aquesta pàgina com a esborrany.

ESBORRANY

REDACCIÓ

Utilitza aquesta pàgina per a la redacció definitiva.

QUÈ CREUS QUE ÉS MILLOR: SEGUIR EL CORRENT MAJORITARI O SER TU MATEIX?

0-1-2
-3-4

A

0-1-2
-3-4

R

0-1-2
-3-4

S

0-1-2
-3-4

L

0-1-2
-3-4

FO

O

0-1-2
-3-4

M

0-1

P

Nombre de paraules escrites

Has de comptar també les paraules apostrofades i les separades per guió.

Moltes gràcies per la teva col·laboració.

Consell Superior
d'AVALUACIÓ
del Sistema Educatiu

avaluació educació secundària obligatòria 4t d'ESO

ENGANXEU
L'ETIQUETA IDENTIFICATIVA
EN AQUEST ESPAI

CURS 2016-2017

competència

lingüística:

llengua catalana

INSTRUCCIONS

- Per fer la prova utilitza un bolígraf.
- Llegeix atentament les preguntes i contesta-les marcant amb una X la casella corresponent en el full de respostes. Només hi ha una resposta correcta per a cada pregunta. Si t'equivoques, has d'omplir tot el quadrat i marcar de nou amb una X la resposta correcta. Per tornar a marcar com a correcta una resposta prèviament emplenada, encercla-la. No facis servir cap corrector (líquid, cinta...).
- Quan acabis, no t'oblidis de respondre a la pregunta que hi ha en el full de respostes.

TEXT 1

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta.
Marca-la en el full de respostes.

ELS DE POBLE I ELS DE CIUTAT

Els agradava tot: el bull i la botifarra negra, les magres de pernil i fins la cansalada trobaven bona. És més gustosa que la d'allà baix, deien.

A mi m'agradava veure com s'anaven omplint els plats i de quina manera feien servir el ganivet, quasi per a tot. El cosí de tia fins retallava la mica de greix del pernil i el deixava a la vora del plat. Són més gormands¹ que les paelles, deia oncle. Quan jo tornava els plats a la cuina, l'aixecava amb dos dits i me'l menjava, el greix vull dir, que sempre m'ha agradat aquell gust tan intens, més que la magra, i a més m'han ensenyat que no s'ha de fer malbé res.

Els de ciutat són diferents, són una mica melindros en això del menjar i de seguida els sembla que són els grans senyorassos. Només que treballin darrere d'un taulell, ja els pugen els fums al cap. Això ho explicaven els oncles i jo que m'ho creia de cap a cap, però m'agradava que els cosins de Barcelona pugessin cada any, perquè era una alegria veure com omplien la casa i s'abraçaven als oncles tot eixugant alguna llàgrima i repetien:

—Aquesta noia cada dia se us fa més maca; i quins cabells més ondulats i bonics que té!

A Pallarès no es diu “noia” ni “maca”. Aquestes paraules que jo entenia sense fer-les servir em feien gràcia, i pensava que una llengua és com una eina que cadascú l'agafa a la seva manera, encara que serveixi per a la mateixa cosa.

De feina ja ens en donaven, ja. Tia de vegades bufava perquè volia tenir les coses bé i atendre igual als animals i als plats que a la cuina, que per a tot no hi havia prou braços. Va ser per la porta d'aquestes visites que jo vaig començar a cuinar i tia anava més descansada; primer m'ho mastegava tot, que no se'n fiava ni gens ni mica, però a poc a poc va veure que hi posava seny i paciència i ja em deixava preparar les amanides tota sola, i després les truitades² i la verdura, i més endavant els guisats, i al final de tot, la sopa. Per als oncles la sopa era sagrada, era el plat de més confiança. Cada dia hi havia sopa a casa. No hi podia faltar, igual que el pa.

Quan venien els cosins de Barcelona, gastàvem molt més, però ells també portaven cafè, una capsa de galetes i una rajola de xocolata, que ens feia més goig que qualsevol altra cosa. Recordo que un any van portar una fruitera de porcellana que devia valer els seus cèntims. Era un cistellet molt graciós amb una nansa trenada i amb un contorn que feia ondes per sostenir més bé la fruita. Per la banda de fora tenia unes formes rodones que eren cireres, amb la cua i dues fulles cada una. Tia sempre va rondinar, d'aquell present. Que si amb qualsevol cop es trencaria i que, llavors, fes-li un nus a la cua; que si la fruita era per guardar-la estesa en un lloc fresc i no per tenir-la amuntegada per fer goig. Que si patatim, que si patatam. Jo veia que els parents bé ho havien fet amb bon fi i que això era el que valia. També era veritat que em fonia per les coses boniques, però callava per no enfurismar els oncles, sobretot tia, que era tan pràctica. Val més un tros de pa sec, deia, que qualsevol cosa per fer bonic.

Maria Barbal, *Pedra de tartera* (text adaptat)

¹ **gormands**: que els agrada menjar bé.

² **truitades**: truites.

TEXT 1**1 La narradora es menjava el greix de pernil perquè...**

- a. no volia que la gent deixés el que ella havia preparat.
- b. el menjar no havia de llençar-se mai.
- c. era un costum après a la casa.
- d. passava molta gana.

2 La narradora vivia amb...

- a. la seva tia.
- b. la seva mare.
- c. els seus pares.
- d. els seus oncles.

3 La narradora pensa que la tia li ho “mastegava tot” (subratllat al text) perquè li...

- a. criticava durament tot el que feia.
- b. deia que mastegués bé el menjar.
- c. donava tot molt fet, sense deixar-li decidir res.
- d. encarregava menjars tous, fàcils de mastegar.

4 Què s'entén per “seny i paciència” (subratllat al text)?

- a. Lleugeresa i complaença.
- b. Enteniment i constància.
- c. Sensatesa i patiment.
- d. Habilitat i eficiència.

5 Marca amb una X, en el full de respostes, si les oracions següents són verdaderes (casella a) o falses (casella b).

- 5.1 A la narradora li sorprenia com feien servir els coberts els cosins.
- 5.2 Es diu que els de ciutat es consideren superiors als de poble.
- 5.3 Els cosins quasi no es fixaven en la narradora.
- 5.4 A casa dels oncles hi podia faltar el pa, però no hi podia faltar la sopa.

TEXT 1

6 Què feia la protagonista a la cuina?

- a. No la hi deixaven entrar mai perquè era molt jove.
- b. Va poder anar preparant plats de mica en mica.
- c. Hi treballava sempre com a cuinera.
- d. Només li deixaven fer amanides.

7 Com era el cistellet que van regalar a tia?

- a. Amb decoració de fruites.
- b. Massa gran i no cabia a casa.
- c. De cotons amb mantellines d'ones.
- d. Tenia forma de tassa amb dues nanses.

8 A la frase “per tenir-la amuntegada per fer goig” (subratllada al text), ‘la’ es refereix a la...

- a. xocolata.
- b. fruitera.
- c. fruita.
- d. cua.

9 A la frase “em fonia per les coses boniques” (subratllada al text), què significa ‘em fonia’?

- a. No m’interessaven.
- b. Em feien al·lèrgia.
- c. No m’agradaven.
- d. Em delia.

10 Indica quina d’aquestes oracions té els dos punts (:) i les comes (,) col·locades correctament.

- a. Jo era tímida, pobra de mi: no estava acostumada a tractar tanta gent.
- b. Jo era tímida, pobra de mi: no estava acostumada, a tractar tanta gent.
- c. Jo: era tímida pobra de mi, no estava acostumada a tractar, tanta gent.
- d. Jo, era tímida pobra de mi: no estava acostumada a tractar tanta gent.

TEXT 1**11 Quina d'aquestes sèries defineix millor el tarannà de tia?**

- a. Treballadora, remugadora i pragmàtica.
- b. Delicada, malaltissa i ordenada.
- c. Organitzada, callada i positiva.
- d. Activa, xerraire i simpàtica.

12 Indica l'afirmació que defineix millor els cosins de tia.

- a. Els molestava tornar als seus orígens, però s'ho callaven per educació.
- b. Volien oblidar el poble i menyspreaven els seus habitants.
- c. S'havien tornat més refinats i educats que els del poble.
- d. S'enyoraven del poble i no volien viure a ciutat.

13 Com és la narradora del text?

- a. Subjectiva en primera persona.
- b. En segona persona.
- c. Omniscient en tercera persona.
- d. Múltiple, amb diverses veus.

TEXT 2

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta.
Marca-la en el full de respostes.

UN MÉS DE LA FAMÍLIA

Què ens condiciona a triar un determinat animal de companyia? És cert que s'acaben assemblant als seus amos? Sobre els animals de companyia hi ha molts tòpics. I també algunes veritats. Són un més de casa.

“No hi ha millor psiquiatre a la terra que un cadell llepant-te la cara.” Aquesta afirmació de Ben Williams la firmaria tothom que té gossos. Com el periodista Sergi Mas, orgullós propietari de la Rita i la Manolita. “Amb aquesta cara, quin altre nom els podia posar?”. I les mira amb una complicitat i tendresa que només copsen plenament els altres propietaris de gossos. “Tinc la sensació de no estar mai sol. I t’entenen. Saben perfectament com et trobes i actuen en conseqüència. Jo no m’imagino la vida sense elles. També és cert que mai no saps si estan amb tu per amor, egoisme o dependència, però hi tens una sensació de proximitat increïble. Fer-los una abraçada t’omple tant!”

Això mateix pensa la Maria Sierra Rodríguez, propietària del Doolin, un preciós gat blanc. Assegura que tenir un gat a la seva vida representa “una mena de teràpia diària”. “Estar amb ell, acaronar-lo, dormir al seu costat i sentir el seu ronc em relaxa i em renova les energies”.

Per què sentim el desig de tenir una animal a casa? Dues grans raons ho expliquen: la necessitat de tenir companyia i la recerca de seguretat. A més, molts estudis mostren com els animals promouen la salut dels seus amos i, en l'aspecte psicològic, aporten qualitat de vida gràcies a l'intercanvi afectiu. Augmenten l'autoestima i donen un sentit a la vida del propietari, perquè contribueixen a desenvolupar la consciència de responsabilitat.

La Manolita té 9 anys, i el Sergi la va comprar quan tenia dos mesos. Rondina una mica per les fotos, però al mínim gest que li fas mou la cua, feliç. La seva companya és la Rita, que va arribar dos anys més tard a casa. Era una gossa que havia estat abandonada i maltractada i això la fa més poruga. Però als braços del Sergi està tranquil·la i confiada. El fet és que ara són dues més de la família. “De bèsties res —assegura el Sergi. Per tractar malament un animal no el tinguis. Per mi són els altres fills. Sé que hi ha diferències, però de vegades fins i tot guanyen!”

Qui dóna més a qui?

No hi ha dubte que els animals de companyia aporten molt als seus propietaris, però sabem què necessiten? Àngel Casellas és llicenciat en psicologia, màster en etologia clínica aplicada i educador caní. “Per fer feliços els nostres animals de companyia, primer cal que tinguem en compte que som espècies diferents i, per tant, amb necessitats diferents. Considero un error tractar-los amb un excés d'humanització. No és bo deixar-los dormir al llit o donar-los menjar de persones. Aquesta humanització pot ser la base de greus problemes de conducta que poden aparèixer pel fet que el gos no té clar que és el gos i que no està al mateix nivell de les persones amb qui conviu.” Aquest és un dels pecats més habituals dels propietaris. Perdre la perspectiva i no entendre que, per molt

TEXT 2

que te l'estimis, és un animal i no una persona. Sobre qui aporta més a la relació, si l'home o l'animal, Sergi Mas apunta: "Cal trobar l'equilibri, i crec que a casa el tenim. Seria injust dir que elles m'aporten més a mi, perquè la veritat és que jo penso molt en elles i faig moltes coses pensant que estiguin bé. I elles, sense saber-ho, m'omplen molt. El fet que s'asseguin als meus peus mentre treballo a l'ordinador em fa sentir feliç." Per alguna cosa deu ser que el 80% dels espanyols tenen animals a casa.

A l'hora de valorar per què en triem un o un altre, el veterinari Jaume Martínez assegura: "Entre gossos i gats no hi ha tantes diferències, però en el cas dels rèptils, per exemple, ja no parlem tant d'animals de companyia com d'objectes de decoració sofisticats. Solen tenir-los gent que sap molt bé com tractar aquests animals i que els té a casa sense relacionar-s'hi gaire".

Aure Farran, <http://www.ara.cat>, 6/1/2013 (text adaptat)

14 La paraula "copsen" (subratllada al text) vol dir...

- a. imaginem.
- b. recordem.
- c. suposen.
- d. entenen.

15 En Sergi Mas creu que els gossos...

- a. fan més companyia que els gats.
- b. busquen la proximitat de l'amo només pel menjar.
- c. estan a prop teu perquè necessiten una abraçada sovint.
- d. mai no se sap si t'estimen per amor autèntic, egoisme o dependència.

16 Segons Maria Sierra Rodríguez, conviure amb un gat és...

- a. un problema perquè ronca a les nits i no et deixa dormir.
- b. una mena de termòmetre de les energies de cadascú.
- c. positiu per al benestar de la persona.
- d. la causa d'algunes al·lèrgies.

17 Segons el text, les animals de companyia fan que els seus propietaris...

- a. es converteixin en persones prepotents.
- b. es tornin més responsables.
- c. millorin la seva alimentació.
- d. siguin més nets i polits.

TEXT 2

18 Què significa “poruga” (subratllat al text)?

- a. Tranquil·la.
- b. Molt dolça.
- c. Espantadissa.
- d. Molt casolana.

19 El connector “per tant” (subratllat al text) equival a...

- a. doncs.
- b. ja que.
- c. sinó que.
- d. per tal com.

20 Quan l'Àngel Casellas parla de l'excés d'humanització dels nostres animals de companyia es refereix al fet que...

- a. els animals de companyia imiten els costums dels seus amos.
- b. els humans imiten els costums dels seus animals de companyia.
- c. cada cop els animals de companyia s'assemblen més als humans.
- d. sovint els animals de companyia es tracten com si fossin persones.

21 En quin ordre apareix la informació al text?

A.

Recull els testimonis de persones que conviuen amb animals domèstics.

B.

Aporta l'opinió d'un expert en etologia i en com s'han d'educar els animals de companyia.

C.

La periodista es pregunta sobre els tòpics relacionats amb els animals de companyia.

D.

Un veterinari explica la diferència entre tenir a casa un gos o un gat i un rèptil.

- a. A → B → C → D
- b. B → C → D → A
- c. D → A → B → C
- d. C → A → B → D

TEXT 2

22 Marca amb una X, en el full de respostes, si les oracions següents són verdaderes (casella a) o falses (casella b).

22.1 Segons Ben Williams, tenir un animal de companyia t'ajuda a ser més net.

22.2 En Sergi Mas prefereix les gosses als seus fills.

22.3 Els propietaris d'un animal de companyia no sempre saben quines són les necessitats d'aquest animal.

22.4 No és bo deixar dormir els gossos al llit.

23 El pronom 'hi' de la frase "sense relacionar-s'hi gaire" (subratllada al text), fa referència...

a. a la casa.

b. als rèptils.

c. al veterinari.

d. a gossos i gats.

24 Quin dels testimonis que apareix al text tracta els seus animals de companyia com si fossin membres de la família?

a. Sergi Mas.

b. Ben Williams.

c. Jaume Martínez.

d. Maria Sierra Rodríguez.

25 La intenció del text és...

a. contraposar l'opinió de la periodista amb la dels experts sobre els animals de companyia.

b. presentar als lectors les experiències de veterinaris i etòlegs que treballen amb animals.

c. exposar els avantatges i els inconvenients de tenir a casa gats, gossos o rèptils.

d. mostrar el testimoni de gent que conviu amb animals i les opinions d'experts.

26 El text que has llegit...

a. combina narració, descripció i diàleg.

b. combina informació i opinions de propietaris.

c. és una barreja de text expositiu i text instructiu.

d. combina l'opinió de la periodista i la dels testimonis.

REDACCIÓ

Partint del text 2, desenvolupa el tema següent: **Com creus que s'ha de tractar un animal de companyia?** Raona les teves opinions i defensa-les amb arguments.

Escriu una redacció de 125 paraules com a mínim. Si n'escrius menys, es veurà afectada la teva puntuació.

Et recomanem que segueixis aquest procés:

1. planificació, esquema de les idees que desenvoluparàs;
2. primera versió de la redacció;
3. revisió, correcció i versió definitiva.

Anota al final el nombre de paraules escrites.

Pots utilitzar aquesta pàgina com a esborrany.

ESBORRANY

REDACCIÓ

Utilitza aquesta pàgina per a la redacció definitiva.

COM CREUS QUE S'HA DE TRACTAR UN ANIMAL DE COMPANYIA?

0-1-2
-3-4

A

0-1-2
-3-4

R

0-1-2
-3-4

S

0-1-2
-3-4

L

0-1-2
-3-4
 FO O

0-1-2
-3-4

M

0-1

P

Nombre de paraules escrites

Has de comptar també les paraules apostrofades i les separades per guió.

Moltes gràcies per la teva col·laboració.

Consell Superior
d'AVALUACIÓ
del Sistema Educatiu

avaluació educació secundària obligatòria 4t d'ESO

ENGANXEU L'ETIQUETA
IDENTIFICATIVA EN AQUEST ESPAI

CURS 2015-2016

competència

lingüística:

llengua catalana

INSTRUCCIONS

- Per fer la prova utilitza un bolígraf.
- Llegeix atentament les preguntes i contesta-les marcant amb una X la casella corresponent en el full de respostes. Només hi ha una resposta correcta per a cada pregunta. Si t'equivoques, has d'omplir tot el quadrat i marcar de nou amb una X la resposta correcta. Per tornar a marcar com a correcta una resposta prèviament emplenada, encercla-la.
- Quan acabis, no t'oblidis de respondre a la pregunta que hi ha en el full de respostes.

TEXT 1

Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta.
Marca-la en el full de respostes.

ACCIDENT DE TREBALL

Una vegada em va visitar un venedor de forats a domicili. Li vaig dir que més aviat em feia falta un producte (entre material i espiritual) per tapar els que ja tenia.

—Porto novetats —em digué—. I sense cap compromís.

Obrí damunt de l'escriptori una petita maleta, plena de mides i colors diferents.

—Dividim la producció en dos, els forats verticals i els forats horitzontals, amb variants aptes per a tota mena d'usos. Si m'ho permet, li ensenyaré un dels verticals que venem més...

—De què es tracta? —vaig preguntar-li entre encuriosit i escèptic.

—S'enganchen a la paret i deixen veure l'habitació propera o la casa del costat, directament i amb una gran nitidesa.

Hi ha coses per les quals no passo, vaig saltar enfurismat.

—I ara! Això és immoral. Li prohibeixo formalment que vengui ni un d'aquests forats als meus veïns de replà!

«És curiós que la gent s'ho prengui així», va dir el venedor, «en comptes d'apreciar l'aspecte utilitari i benèfic».

—Com ara quin?

—Com per exemple vetllar el son de les criatures petites sense sobresaltar-les. O bé vigilar els malalts al pis del costat, solteres i vidus vells que no es poden valdre i són oblidats de tothom. L'egoisme liquidarà la nostra societat.

Jo no tinc criatures a casa ni ancians a prop, però les crides a la consciència sempre em troben a punt.

—No és el meu cas —vaig replicar—. I no busqui pas clients en aquesta planta, perquè em veuria obligat a denunciar-lo.

—Vostè és un client de forats horitzontals. Ja ho veig... En tenim uns que són d'interès general, com aquest. Veu?

Va treure un forat de la maleta i va ensenyar-me'l.

—S'encaixa a terra sense dificultat. Aplanant-lo amb el palmell queda perfectament adherit...

Va fer-ho i, en efecte, el forat s'adaptà de seguida.

—Sí, bé —vaig dir—. I ara què?

—Miri-se'l, miri-se'l...

El forat va començar a absorbir molles de pa, un borriçol que hi havia sota els mobles i l'estora, dues o tres formigues que passaven per allí, brins de tabac, bocins de paper... Xuclava tota la matèria en una colla de pams a la rodona.

—Què li sembla?

Vaig haver de reconèixer que era útil. I, sobretot, singular.

—Quant valen?

TEXT 1

—Esperi's, que encara he de fer-li una altra demostració. Em podria portar un gerro d'aigua? Vaig portar-li l'aigua. Va vessar-la per terra, amb una segura confiança, i el forat l'engolia sense fer distincions entre la brossa i el líquid. Però de cop i volta el forat estossejà i va parar-se. «Tranquil, tranquil», va dir-me el venedor (tot i que ell s'havia descompost una mica).

Hi havia un bon mullader, i l'agent de vendes va donar uns cops de peu a terra, com si volgués desencallar el mecanisme. Ens va esquitxar a tots dos.

—Sap què passa? —em digué—. És que fa poc que treballo a la companyia i hi ha coses que se m'escapen. Tenim una pòlissa que cobreix les molèsties...

Es posà de quatre grapes, esquitxant, s'atansà al forat i, amb la mà, recollia aigua i la guiava cap al trau, amb la intenció de reanimar-lo. De sobte el forat rebufà i va agafar-li els dits, després la mà, tot seguit el braç i, al final, la figura sencera, fins que l'agent va desaparèixer del tot. Mai no he dubtat tant com aleshores dels avantatges de la ciència.

Com que sóc ràpid de reflexos, em vingué com un llamp la idea que si aquell home tenia família el buscarien, i segurament tenia —com gairebé tothom— un rastre fàcil de seguir. Vaig agafar la maleta d'una revolada i vaig oferir-la al forat, que la devorà materialment. El forat deixà anar un fumerol i s'esvaní. Cal confessar que aquest aspecte els fabricants l'havien resolt bé.

L'episodi em va fer pensar. Els viatjants d'ara no es poden comparar amb els d'abans de la Guerra Civil, aquells homes sabien realment allò que venien i no hi ha notícia (que jo sàpiga) que cap d'ells hagués pres mal amb el seu propi mostrari. Si no s'hi posa remei, perdran clients i baixaran les vendes.

Pere Calders, *Tot s'aprofita* (text adaptat)

1 Indica quin sentit té l'oració "L'egoisme liquidarà la nostra societat" (subratllada al text).

- a. Triomfalista.
- b. Afalagador.
- c. Predictiu.
- d. Positiu.

2 Marca amb una X, en el full de respostes, si les oracions següents són verdaderes (casella a) o falses (casella b).

- 2.1 El narrador prefereix un producte per tancar els seus propis forats.
- 2.2 El mostrari de forats és molt variat.
- 2.3 El narrador viu amb els seus fills petits.
- 2.4 A través del forat horitzontal es pot veure el veí de sota.

3 Què vol dir "borrissol" (subratllat al text)?

- a. Un munt de molles de pa.
- b. Una pelussa de llana.
- c. Un paper rebregat.
- d. Una joguina petita.

TEXT 1

4 A l'oració "L'agent, _____ estava una mica descompost, demanava tranquil·litat al narrador", quina és l'opció correcta per completar-la?

- a. a fi que
- b. encara que
- c. tan de bo que
- d. a mesura que

5 Per justificar l'avarria del forat, el venedor assegura que...

- a. dubta dels avantatges de la ciència.
- b. fa poc temps que treballa a la companyia.
- c. no té temps d'argumentar res.
- d. el forat s'ha descompost.

6 Indica la paraula que vol dir el mateix que "s'atansà" (subratllada al text).

- a. S'aproximà.
- b. Es llançà.
- c. S'allunyà.
- d. S'agafà.

7 L'oració "tenia — com gairebé tothom — un rastre fàcil de seguir" (subratllada al text) significa que...

- a. la família era molt coneguda al barri.
- b. el venedor tenia una cara que li era molt familiar.
- c. el venedor va deixar una nota per si desapareixia.
- d. l'activitat diària de les persones deixa moltes pistes.

8 Què decideix fer finalment el narrador amb la maleta?

- a. Contactar amb el fabricant de forats.
- b. Tornar-la a la família de l'agent.
- c. Vendre'n el contingut.
- d. Llançar-la al forat.

9 Segons el text, els viatjants d'abans de la Guerra Civil...

- a. coneixien molt bé el producte.
- b. recollien l'aigua més destrament.
- c. no deixaven rastres fàcils de seguir.
- d. portaven pòlisses que cobrien les molèsties.

TEXT 1**10 En quin ordre es narren els fets?****A.**

L'agent de vendes demana un gerro d'aigua.

B.

El venedor mostra un forat horitzontal.

C.

El narrador prohibeix vendre forats als veïns.

D.

El forat absorbeix tres formigues.

- a. B → C → D → A
- b. B → D → C → A
- c. C → B → D → A
- d. C → D → A → B

11 Indica quina d'aquestes oracions té les comes col·locades correctament.

- a. Les novetats, em fascinen i com que tenia temps, vaig escoltar el venedor.
- b. Les novetats em fascinen i com, que tenia temps vaig escoltar el venedor.
- c. Les novetats em fascinen i, com que tenia temps, vaig escoltar el venedor.
- d. Les novetats em fascinen i, com que tenia temps vaig escoltar el venedor.

12 Què sent el narrador al final del text?

- a. Joia.
- b. Soledat.
- c. Optimisme.
- d. Enyorança.

13 Quin tipus de text és el que has llegit?

- a. Narratiu.
- b. Predictiu.
- c. Instructiu.
- d. Expositiu.

14 Com és la situació que planteja el text?

- a. Absurda.
- b. Realista.
- c. Probable.
- d. Versemblant.

TEXT 2

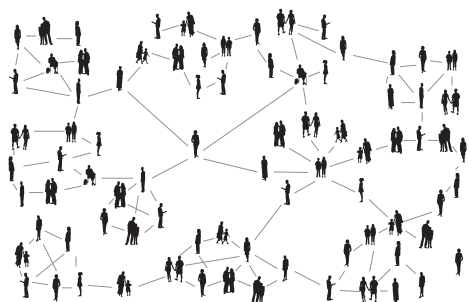
Llegeix aquest text amb atenció i tria la resposta correcta a cada pregunta.
Marca-la en el full de respostes.

EL MÓN ÉS UN MOCADOR!

En aquest planeta només sis individus em separen de qualsevol altre, ja sigui el president dels Estats Units o un gondoler de Venècia. Aquestes sis persones em separen no només dels personatges famosos, sinó de qualsevol altra persona. Estic vinculat a tots els altres éssers humans del món per un camí que passa per sis persones...

John Guare, dramaturg nord-americà

L'experiència de "l'aperitiu"

Quina mandra fer un aperitiu amb uns desconeguts! Ells ja es coneixien i es posen a parlar, ignorant-me sense escrúpols. La persona al meu costat calla, jo tampoc sé què dir. No obstant això, sóc una persona sociable i intento iniciar una conversa. Li pregunto com es diu, què fa, i... miracle! Al cap de poc resulta que tenim en comú molt més del que pensàvem: aquesta persona coneix molt bé la meva

germana, o és el millor amic d'un vell company d'escola, o juga a futbol amb un col·lega meu de la feina. Estic fora de perill: ja tindrè temes de conversa per a una bona estona!

Tots sabem que experiències com aquestes no són estranyes: quantes vegades hem exclamat "el món és un mocador!?" Si busquem bé entre els assistents no serà gaire difícil trobar algú que tingui una connexió amb nosaltres.

L'experiment de Stanley Milgram

El 1967, un brillant psicòleg americà, Stanley Milgram, va portar a terme un experiment que demostrava que l'expressió "el món és un mocador!" és quelcom més que un tòpic.

Milgram va enviar més de 150 cartes a ciutadans triats a l'atzar de la zona central dels Estats Units. Els proposava tractar de fer arribar aquelles mateixes cartes a dos voluntaris, en concret, a la dona d'un estudiant de teologia i a un agent de borsa, els quals vivien a l'altra banda del país, a Boston.

No obstant això, no sabrien ni podrien investigar l'adreça d'aquests voluntaris, sinó que haurien d'aconseguir fer-los arribar la carta per mitjà d'intermediaris. És a dir, simplement havien d'enviar les cartes a algun conegut que pensessin que pogués ser, per alguna raó, més pròxim als destinataris que ells.

Sorprenentment, al cap de pocs dies, els voluntaris de Boston van començar a rebre les primeres cartes, que havien passat per tan sols un intermediari. Quan l'experiment va acabar, més de la meitat de les cartes havien arribat: cap havia passat per més de dotze mans i, en terme mitjà, els "graus de separació" van ser sis.

TEXT 2**El “nombre d’Erdős”**

A l'experiment de Stanley Milgram aviat es van afegir més confirmacions. Un dels matemàtics més ben considerats de la història va ser l'hongarès Paul Erdős (1913-1996). Haver col·laborat amb ell representa un gran honor per a un científic. Un investigador que ho hagi fet té un “nombre d’Erdős” igual a un. Per a un investigador que hagi col·laborat amb un altre que hagi treballat amb Erdős, aquest nombre té valor dos. Reconstruint les col·laboracions, cada científic té el seu nombre d’Erdős. L'autor d'aquest article pot estar orgullós del seu quatre, tot i que, en realitat, no és un resultat gaire brillant. I és que també la ciència “és un mocador”, i no és gaire difícil tenir un “nombre d’Erdős” baix.

Michele Catanzaro, *Revista Eureka* (text adaptat)

15 Segons el text, què significa l'oració “Estic fora de perill” (subratllada al text)?

- a. He sortit del coma.
- b. La lesió no és tan greu.
- c. Ja sec al costat d'un vell conegut.
- d. Ja tinc alguna cosa de què parlar.

16 Indica l'opció correcta perquè aquesta oració expressi obligació: “Els ciutadans _____ fer arribar les cartes a uns voluntaris”.

- a. tenien que
- b. havien de
- c. tenien de
- d. calien

17 A l'experiment de Milgram, a través de qui s'havien d'aconseguir les adreces dels destinataris?

- a. Dels intermediaris.
- b. De l'Stanley Milgram.
- c. Dels voluntaris de Boston.
- d. Dels voluntaris de la zona central.

18 Què vol dir “sorprenentment” (subratllat al text)?

- a. Temptadorament.
- b. Estranyament.
- c. Dolçament.
- d. Feliçment.

TEXT 2

19 A l'experiment de Milgram, quantes cartes van arribar als seus destinataris?

- a. Cap d'elles.
- b. Un 25 %.
- c. Un 50 %.
- d. Més del 50 %.

20 Quin és el recorregut de les 150 cartes?

- a. Estudiants → ciutadans → voluntaris.
- b. Voluntaris → intermediaris → ciutadans.
- c. Ciutadans → intermediaris → voluntaris.
- d. Ciutadans → estudiants → voluntaris.

21 Segons el text, els “nombres d'Erdős”...

- a. solen ser baixos.
- b. són inassolibles.
- c. solen ser alts.
- d. són molt alts.

22 Quin exemple fa servir l'autor al final del text per defensar que “el món és un mocador”?

- a. El de l'aperitiu amb desconeguts.
- b. El del president dels Estats Units.
- c. El seu propi exemple personal.
- d. El de les cartes rebudes.

23 Marca amb una X, en el full de respostes, si les oracions següents són verdaderes (casella a) o falses (casella b).

- 23.1** El protagonista de l'experiència va a un aperitiu amb col·legues de la feina.
- 23.2** La ciutat de Boston es troba dintre de la zona central dels EUA.
- 23.3** Cap carta de les que van arribar va passar per més de 12 intermediaris.
- 23.4** Michele Catanzaro té un “nombre d'Erdős” igual a quatre.

TEXT 2**24 En quin ordre apareixen els fets?****A.**

Haver col·laborat amb Erdős representa un gran honor.

B.

La persona del meu costat no diu res.

C.

L'agent de borsa viu a l'altra banda del país.

D.

Més de la meitat de les cartes havien arribat.

a. B → C → A → D**b.** B → C → D → A**c.** C → A → B → D**d.** D → A → C → B**25 Indica quina d'aquestes oracions té el punt (.) i la coma (,) col·locats correctament.****a.** Hi ha experiments sobre la vinculació entre, els humans. Per exemple el de Milgram.**b.** Hi ha experiments sobre la vinculació, entre els humans per exemple. El de Milgram.**c.** Hi ha experiments sobre la vinculació entre els humans. Per exemple, el de Milgram.**d.** Hi ha. Experiments sobre la vinculació entre els humans per exemple, el de Milgram.**26 Quin dels títols següents és el més adequat al text?****a.** L'experiment.**b.** El nombre d'Erdős.**c.** Que petit és el món!**d.** Han arribat les cartes!

REDACCIÓ

Un company t'ha comentat que gràcies a Internet fa molts amics, però un altre t'ha dit que a ell no li cal per fer-ne. Argumenta breument la teva opinió: **És possible fer amics sense fer servir les xarxes socials?**

Escriu una redacció de 125 paraules com a mínim. Si n'escrius menys, es veurà afectada la teva puntuació.

Et recomanem que segueixis aquest procés:

1. planificació, esquema de les idees que desenvoluparàs;
2. primera versió de la redacció;
3. revisió, correcció i versió definitiva.

**Anota al final el nombre de paraules escrites.
Pots utilitzar aquesta pàgina com a esborrany.**

ESBORRANY

REDACCIÓ

Utilitza aquesta pàgina per a la redacció definitiva.

ÉS POSSIBLE FER AMICS SENSE FER SERVIR LES XARXES SOCIALS?

[Empty writing area for the student's response]

Nombre de paraules escrites

0-1-2
-3-4

A

0-1-2
-3-4

R

0-1-2
-3-4

S

0-1-2
-3-4

L

0-1-2
-3-4

FO O

0-1-2
-3-4

M

0-1

P

Moltes gràcies per la teva col·laboració.

Consell Superior
d'AVALUACIÓ
del Sistema Educatiu